

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δωδέκατος

Συνδρομή ἰτησία : Ἐν Ἀθήναις, γρ. 10, ἐν ταῖς ἱταρχίαις γρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτησίαι. — Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως : Ὁδὸς Σταδίου, 6

5 Ἰουλίου 1881

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ρουφφίνης. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἰδίε σελ. 461.

ΙΔ'

Ἐκδρομὴ εἰς Λαμπεδοῦσαν 1

Πᾶσα δυσκολία τῆς νυμφεύσεως τοῦ Βαττίστα καὶ τῆς Σπεράντσας εἶχεν ἤδη ἀρθῆ, χάρις εἰς τὴν πρὸς αὐτοὺς μεγαλοδωρίαν τοῦ Σίρ Ἰωάννου ἐκ διακοσίων λίτρων στεριλινῶν. Τὰ τρία πέμπτα τῆς ποσότητος ταύτης ἤρκουσαν εἰς πληρωμὴν ὅλων τῶν χρῶν τῆς οἰκογενείας, αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι ὀγδοήκοντα λίραι ὑπερήρουν ὅπως κατασταθῇ τὸ πανδοχεῖον ἐπωφελῆς καὶ λαμπρὰ μάλιστα ἐπιχείρησις. Συνεφωνήθη λοιπὸν νὰ νυμφευθῶσιν οἱ δύο νέοι τὴν 25 Ἰουνίου, ἐπέτειον τῶν γενεθλίων τῆς Σπεράντσας.

Πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὰς γεννήσεις, τοὺς γάμους καὶ τοὺς θανάτους συνοδεύουσι προκαταρκτικαί τινες τελεταί, τοιοῦτου ἢ τοιοῦτου εἶδους. Κατὰ τὴν προκειμένην περίστασιν προσκύνησις τις τοῦ ἱεροῦ τῆς Λαμπεδοῦσης ἐκρίθη εἰδικῶς ἀναγκαία, ὅπως προσέλθωσιν οἱ μελλόνυμφοι καὶ προσφέρωσιν—ἐν εἵδει ἀναθήματος—τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν εἰς τὴν δωλόνυμον Παναγίαν, ἧς ἡ προστασία εἶχεν ἐπιφέρει τοσούτω λαμπρὰν μεταβολὴν τῆς τύχης των. Φυσικῶς τῷ λόγῳ ἡ Ῥόζα, ἡ Σπεράντσα, ὁ Βαττίστας καὶ πάντες τῆς Βορδιγέρας οἱ ἐνοῦνται ἐπίστευον ἀδιστακτικῶς, ὅτι ἡ Παναγία ἐν γένει, ἰδίως δὲ ἡ Παναγία τῆς Λαμπεδοῦσης, εἶχον φέρεῖ εἰς τὸ Πανδοχεῖον τὴν Λουκίαν καὶ πάσας τὰς μετ' αὐτῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, ἀποδίδοντες οὕτω, ἀνεπιγνώστως, εἰς τὴν Παναγίαν καὶ τὴν ἀτυχῆ ἀνατροπὴν τῆς ἀμάξης τοῦ βαρωνέτου. Ἡ προσκύνησις αὕτη ἐξήγειρε τὰ μάλιστα τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν περιέργειαν τῆς Λουκίας· συνεφωνήθη δὲ νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ

1. Παρატρέχον ἐνταῦθα ἐν κεφάλαιον τοῦ πρωτοτύπου, ἐπιγραφόμενον Ἡ Σελία, καὶ περιλαμβάνον σύντομον ἱστορίαν τῆς νήσου. Τὸ κεφάλαιον αὐτὸ οὐδεμίαν ἄλλως ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν πλοκὴν ἢ τὰ πρόσωπα τοῦ μυθιστορήματος, αὐτὸς δ' ὁ συγγραφεὺς σημειοῖ περὶ αὐτοῦ τὰ ἑξῆς : «Ὅσοι τῶν ἀναγνωστῶν δὲν ἀνέχονται τὴν ἀνάμειξιν τῆς ἱστορίας ἐν τῇ μυθιστορήματι, ἀς μεταβῶσιν εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον ! » — Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ σημειοῦμεν ἐπίσης, ὅτι καὶ ἀλλὰ τοῦ προκειμένου ἔργου περιεκόψμεν πολιτικὰς τινὰς ἢ ἱστορικὰς παρεκβολὰς, ἀσχετοὺς ὅλως πρὸς τὴν μυθιστορίαν καὶ μεινύσας ἴσως τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς. Σ. τ. Μ.

ΤΟΜΟΣ ΙΒ' — 1881

τῆς εὐκαιρίας ὁ Σίρ Ἰωάννης καὶ ἡ θυγάτηρ του ὅπως ἐπισκερθῶσι τὸ διάσημον παρεκκλησίον καὶ ἀναπνεύσωσιν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὸν δροσερὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ. Ὁ ἱατρὸς Ἀντώνιος ἐμελλεν, ἐννοεῖται, νὰ συμμετάσχη τῆς ἐκδρομῆς, καὶ εἰς αὐτὸν ἀνετέθη πᾶσα ἡ φροντίς περὶ τῶν ἀναγκαίων προετοιμασιῶν διὰ τε τὴν ἐκδρομὴν καὶ τὴν διαμονὴν ἐν Λαμπεδοῦσῃ.

Τὴν 20 Ἰουνίου ὁ Σίρ Ἰωάννης ἡ θυγάτηρ του καὶ ὁ Ἀντώνιος (οἱ μελλόνυμφοι ἐμελλον νὰ μεταβῶσι τὴν ἐπαύριον πρωΐαν) κατέλιπον τὸ πανδοχεῖον ἐντὸς κομποῦ ἀκατίου, κοσμουμένου διὰ σκηνώματος μ' ἐρυθρὰς καὶ λευκὰς σειράς, καὶ κυβερνωμένου ὑπὸ τοῦ Βαττίστα, ὅστις ἐπὶ ἐβδομάδας ὀλοκλήρους εἶχεν ἀσχοληθῆ βάπτων αὐτὰ καὶ καθαρίζων ἵνα τὸ καταστήσῃ ἄξιον τοῦ προορισμοῦ του. Τῇ κοινῇ δὲ βοηθεῖα τῆς αὐρᾶς καὶ ἐξ ῥωμαλέων κωπῶν, ἡ λέμβος παρέκαμψε ταχέως τὸ δεύτερον ἀκρωτήριον, καὶ τὸ χλοερὸν Σάν-Ρέμο ἐπεφάνη, τριγωνοειδῶς ὑψούμενον, εἰς τοὺς ὄφθαλμοὺς τῶν ὁδοιπόρων.

— Εἶν' ἐδῶ αὐτοφρεῖς οἱ φοίνικες ; ἠρώτησεν ἡ Λουκία, δεικνύουσα τοὺς καλύπτοντας τὸν αἰγιαλὸν φοινικῶνας, ἢ τοὺς καλλιεργοῦν ἐπίτηδες διὰ τὴν ὠραιότητά των μόνον ;

— Ἡ ὠραιότης των δὲν ἔχει, νομίζω, μεγάλην σημασίαν διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας των, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος. Τὰ βῆλα, τὸ ἀγνοεῖτε ἴσως, εἶνε προτὴν λίαν ἐπικερδῆς, καὶ διὰ τοῦτο τὰ καλλιεργοῦν. Κατ' ἔτος ἀποστέλλουν φορτία ὀλοκλήρα εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ὀλλανδίαν. Εἰς ὅλους τοὺς καθολικοὺς τόπους ἐξοδεύεται σημαντικὴ ποσότης βατίων τὴν μεγάλην ἐβδομάδα· ἀλλ' ἡ ἐξόδευσις των εἶνε ἰδίως καταπληκτικὴ εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν Ῥώμην. Ὑπάρχει εἰς τὸ Σάν-Ρέμο οἰκογένεια, ἥτις εἶχεν ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους καὶ ἔχει ἀκόμη καὶ τὴν τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον νὰ προμηθεύῃ βῆλα εἰς τὸ παπικὸν ἀνάκτορον.

— Τὸ ἠγόρασεν αὐτὸ τὸ προνόμιον ; ἠρώτησεν ὁ Σίρ Ἰωάννης. Ἀλλ' εἶνε, νομίζω, περιττὴ ἡ ἐρώτησίς μου διότι με εἶπαν ὅτι εἰς τὴν Ῥώμην ὅλα ἀγοράζονται καὶ ἠγοράζοντο καὶ θ' ἀγοράζονται πάντοτε.

— Ἐναντίον τοῦ κανόνος, ἀπεκρίθη ὁ ἱατρὸς, τὸ προνόμιον αὐτὸ ἐδόθη εἰς ἀμοιβὴν καλῆς ὑπηρεσίας. Ἡ περὶ τοῦτου ἱστορία δύναται νὰ σᾷς

διασκεδάσει μέχρις οὗ αποβιβασθώμεν. Εἶδετε, ὑποθέτω, καὶ ἐθαυμάσατε εἰς τὴν Ῥώμην τὸν δεβελίσκον, ὅστις ὑψοῦται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ἢ τοῦ Βατικανοῦ, καὶ ὀνομάζεται δεβελίσκος τοῦ Βατικανοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος 1584, τοῦτέστι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς πάπωσύνης Σήξτου τοῦ Ε', ὁ δεβελίσκος αὐτὸς ἔκειτο ἐπὶ χωσμένος κατὰ τὸ ἥμισυ ἐντὸς τῆς γῆς, ὅχι μακρὰν τοῦ παλαίου ἱεροῦ τοῦ Ἀγίου Πέτρου. Πολλοὶ πάπαι πρὸ τοῦ Σήξτου εἶχον συλλάβει τὸ σχέδιον νὰ τὸν ἐκχώσωσι καὶ μεταφέρωσιν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἀγίου Πέτρου, ἀλλ' ἀπετράπησαν πάντοτε ὑπὸ τῶν μεγάλων δυσχερειῶν καὶ τῶν δαπανῶν τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλ' ὁ πάπας Σήξτος ὁ Ε', πνεῦμα φιλόδοξον καὶ τολμηρὸν ὡς γνωστὸν, ἀπεφάσισε νὰ πραγματοποιήσῃ ὅ,τι εἶχον σχεδιάσει οἱ προκατοχοὶ του. Ἐνεπιστεύθη δὲ τὸ δύσκολον αὐτὸ ἔργον εἰς τὸν Δομένικον Φοντάναν, ἀρχιτέκτονα ὀνομαστὸν, καὶ τῷ παρεχώρησεν ὅλα τὰ πρὸς ἐπιτυχίαν ἀναγκαῖα μέσα. Ἡ μηχανικὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο πολὺ ὀπίσω τῆς σημερινῆς, καὶ δὲν ἦτο ἐπομένως εὐκόλῳ νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τοῦ μέρους ὅπου εὐρίσκετο καὶ νὰ μεταφερθῇ ἀβλαβῶς, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ στηθῇ. Μονόλιθος κολοσσιαίου μεγέθους. Οὐχ ἦτο ἐξετέλεισθαι ἐντὸς ἐνὸς ἔτους αἱ προκαταρκτικαὶ αὐτὰ ἐργασίαι. Ἀλλ' ὑπελείπετο ἀκόμη τὸ τελευταῖον καὶ δυσχερέστατον ὅλων, ἡ ἀνασφάλωσις τοῦ κολοσσοῦ. Ἀφοῦ ἐλήφθησαν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέσα, ὁ Φοντάνας μετέβη πρὸς τὸν πάπαν καὶ τοῦ ἐζήτησε νὰ δρίσῃ τὴν ἡμέραν τῆς ἀνιδρύσεως. Ὁ πάπας τὸ ἔκαμε καὶ ὑπεσχέθη νὰ τιμῇσιν διὰ τῆς παρουσίας του τελεθῇ, ἥτις ἐμελλε βεβαίως νὰ συναγέρῃ ἄπειρον πλῆθος.

— Ἐν μόνον φοβοῦμαι, εἶπεν ὁ ἀρχιτέκτων, μήπως ὁ θόρυβος τοῦ πλῆθους ταραξῇ τοὺς ἐργάτας καὶ τοὺς ἐμποδίσῃ ν' ἀκολουθήσουν τὰς παραγγέλιας μου, καὶ αὐτὰς τὰς ἐλαχίστας· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἐγγυῶμαι τίποτε.

— Μὴ φοβῆσαι, ἀπάντησεν ὁ πάπας. Θὰ φροντίσω.

Ἐξέδωκε δὲ πάραυτα προκήρυξιν, ἥτις φέρουσα τὴν φοβεράν σφραγίδα τοῦ πάπα ἐτοιχοκολλήθη εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ῥώμης, καὶ δι' αὐτῆς ἀπηγγέλλετο ποινὴ θανάτου κατὰ παντὸς ὅστις ἤθελεν ὅπως δῆποτε θορυβήσῃ διαρκούσης τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ δεβελίσκου.

Τὴν ὀρισμένην ἡμέραν ὁ Φοντάνας, ἀφοῦ ἐξωμολογήθη καὶ μετέλαβε, καὶ ὑπολογίσθη ὑπὸ τοῦ πάπα, ἀνέβη εἰς τὸ ὑψηλὸν ἱκρίωμα, ὅθεν ἐμελλε νὰ διευθύνῃ τὰς ἐργασίας. Αἱ διαταγαὶ του ἐμελλον νὰ μεταδίδωνται διὰ μέσου κωδῶνων καὶ σημαιῶν διαφόρων χρωμάτων, οὕτως ὥστε καὶ οἱ μακρὰν ἱστάμενοι ἐργάται νὰ τὰς ἀκούωσι. Ἡ πλατεῖα τοῦ Βατικανοῦ, πλήρης πλῆθους πυκνοῦ, ἐφαινότο στρωμένη με κεφαλὰς. Θὰ ἦτο δὲ βεβαίως μέγας καὶ ἐπιβάλλον τὸ θέαμα τῆς ἀπειρο-

πληθοῦς ἐκείνης δημηγύρεως, ἥτις, ὑπὸ τὴν θέλησιν ἐνὸς μόνου διετέλει ἀκίνητος καὶ σιωπηλὴ, ὡς ἂν ἦτο δημήγυρις ἀγαλλιάτων. Ὁ πάπας ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ τοῦ θρόνου ἐθεώρει κάτω τὴν συμπαγὴν ἐκείνων καὶ ἄρρωνον ὄμιλον.

Τέλος δίδεται τὸ σημεῖον, ἀρχίζουσιν νὰ ἐνεργῶσιν οἱ ἐργατοκύβητες, νὰ στρέφονται αἱ τροχιλαὶ, νὰ ἐντείνωνται καὶ νὰ τρίζωσι τὰ σχοινία. Ὁ γραμνιτικὸς ὄγκος ἀνεγείρεται βραδέως, ὁ Φοντάνας σείει τὰς σημαίας του, ὁ πάπας κύπτει περιέργως, καὶ μυριάδες ἀνθρώπων κρατοῦσι τὴν ἀναπνοήν των. Ἐν ἔτι λεπτὸν τῆς ὥρας καὶ ὁ μονόλιθος θὰ ἵσταται ὀρθίως. Ἀῖρνης τρυγμὸς ἀπαίσιος ἀκούεται, ὁ δεβελίσκος μένει ἀκίνητος ἐπὶ ἐν δευτερόλεπτον, καὶ μετὰ ταῦτα καταβίνει ὀλίγους δακτύλους· τὰ σχοινία χαλαρωθέντα ὑπὸ τῆς ἑλξεως δὲν τὸν σύρουσι πλέον. Ὁ πάπας συνοφρυοῦται, ἡ Ῥώμη ὀλόκληρος ὠχρίσθ', ὁ Φοντάνας μένει ἀμηχανῶν.

— Νερὸν, νερὸν! ἀκούεται αἶρνης μία φωνή· βροῦνται τὰ σχοινία.

Ὁ Φοντάνας ὑπακούει εἰς τὴν εὐτυχὴ αὐτὴν ἐμπνευσιν· χύνουν νερὸν ἐπὶ τῶν σχοινίων, ἅτινα συστέλλονται πάλιν εὐθύς, καὶ οἱ ἐργάται ἀρχίζουσιν ἐκ νέου καρτερικῶς τὴν ἐργασίαν των. Ἡ μεγαλοτρεπὴς στήλη ἀνεγείρεται καὶ ἵσταται ὀρθία ἐνώπιον τοῦ καταπλήκτου καὶ θαυμάζοντος πλῆθους, ὡς νῦν τις καὶ ἐνδοξος ἀπόδειξις τῆς τόλμης καὶ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐκείνος, οὗτινος ἡ ἐπίκαιρος παρέμβασις ἐπέφερε τὸ ἀποτέλεσμα, ἦτο πλοίαρχος ἐμπορικοῦ πλοίου, ὀνομαζόμενος Βρέσκας καὶ καταγόμενος ἀπὸ τοῦ Σάν-Ρέμο. Εἶχε δὲ πιθανῶς παρατηρήσει κατὰ τὴν ναυτικὴν του ζωὴν τὴν ἐπιβρόχον τοῦ ὕδατος ἐπὶ τῶν χαλαρουμένων σχοινίων. Ὅπως δῆποτε, μ' ὅλην τὴν μεγάλην ἐκδούλευσιν τὴν δόξαν εἶχε προσφέρει, οἱ Ἑλβετοὶ φρουροὶ, περὶ ὁμοῦ εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου των, συνέλαβον τὸν Βρέσκαν καὶ τὸν ἔφεραν ἐνώπιον τοῦ πάπα. Ἡ ζωὴ τοῦ πλοίαρχου ἐκινδύνευε, διότι ἡ αὐστηρότης τοῦ Σήξτου, ἥτις ἐφύλαξε πολλὰς μετὰ ἀδικαιολογίαν ἀπανθρωπίας, ἦτο γνωστὴ.

Εὐτυχῶς ἡ ἐπιτυχία ἐπιχειρήσεως, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ἐπόθει, κατέστησε τὸν πάπαν ἐπισεικτὴ, δηλαδὴ δίκαιον, πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον, εἰς τὸν ὁποῖον κυρίως ὠφείλετο τὸ κατόρθωμα. Οὕτω δὲ ἡ Ἀγιότης του, ἐναντίον τῆς γενικῆς προσδοκίας, ἐδέχθη φιλοφρόνως τὸν Βρέσκαν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ ἐκπληρώσῃ οἷον δῆποτε αἰτήματά του. Ὁ ἀγαθὸς πλοίαρχος ἐζήτησεν, ἐννοεῖται, πρῶτον τὴν εὐλογίαν τοῦ πάπα, καὶ δεύτερον τὸ προνόμιον, δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους του, νὰ προμηθεύωσι κατ' ἔτος τὰ βάρη εἰς τὰ παπικὰ ἀνάκτορα. Διάταγμα τοῦ πάπα παρεχώρησεν ἀμέσως τὸ ζητούμενον, καὶ ἀπένευμε προσέτι εἰς τὸν Βρέσκαν τὸν τίτλον καὶ τὸν βαθμὸν λοχαγοῦ τοῦ παπικοῦ στρατοῦ, μετὰ τὸ δικαίωμα νὰ

φέρῃ τὴν στολὴν καὶ νὰ ὑψώῃ τὴν παπικὴν σημαίαν εἰς τὸ πλοῖόν του. Τὸ διάταγμα αὐτὸ διατηρεῖται ἀκόμη εἰς τὴν οἰκογένειαν, καὶ τὸ μονοπώλιον ὑπάρχει πάντοτε.

Μετὰ δύο λεπτῶν πορείαν ἐφθασαν οἱ ὁδοιπόροι μας εἰς τὴν διασταύρωσιν τῆς ὁδοῦ τῆς Τάγιας, πρὸς τὴν λεωφόρον τῆς Νικαίας. Ἐκεῖ ἀνέμνευαν αὐτοὺς ἀνοικτὴ ἄμαξα, ἡ δὲ ὁδὸς, ἣν ἔλαβον, διήρχετο ἐν μέσῳ ἐλαιῶνων πυκνοφύτων, οἵτινες ἀπετέλουν χλοερὸν σκῆνωμα ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των.

— Τί ὥραία θέματα θὰ παρεῖχον εἰς ζωγράφον τὰ ὁζώδη αὐτὰ στελέχη! ἀνερώνησεν ἡ Λουκία. Ποτέ μου δὲν εἶδα γραφικωτέραν συλλογὴν γηραιῶν δένδρων.

— Μολονότι, παρετήρησεν ὁ Ἀντώνιος, λέγεται συνήθως μονότονον τὸ θέαμα τῶν συμφύτων ἐλαιῶν, ἔχουν ὅμως τὰ δένδρα αὐτὰ, μεμονωμένα, πολλὴν ποικιλίαν καὶ πρωτοτυπίαν.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ἡ Λουκία. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὁμολογῶ ὅτι ἔχω ἀδυναμίαν εἰς τὰς ἐλαίας. Ὁμιλοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς τὴν φαντασίαν μου. Μοῦ ἐνθυμίζουσιν τὸν κλάδον τῆς ἐλαίας, τὸν ὁποῖον ἔφερον ἡ περιστρεφά εἰς τὸν Νῶε, ὡς σύμβολον εἰρήνης, τὸ κινητὸν δάσος ἐλαιῶν, ὅπερ ὑπεδέχθη τὸν Σωτῆρα, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν κῆπον ὅπου προσηυχήθη πρὸ τῶν παθῶν του.

Ἡ Λουκία, ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν ἱερῶν αὐτῶν ἰδεῶν, ὁμοίᾳζε πρὸς τὰς εἰκόνας ἐκείνας τῆς Θεομήτορος, ἃς κατέλειπεν ἡμῖν ὁ Γουίδο. Ὁ Ἀντώνιος δὲν ἠπόρησε πλέον, ὅτι ὁ Βαπτίστας ὑπέλαβεν αὐτὴν ὡς Παναγίαν.

— Ἰατρὲ, εἶπε μετὰ τινος παῦσιν, ἤθελα ἔνα μικρὸν κλάδον ἀπ' αὐτοῦ, οἵτινες κρέμονται ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας.

— Ὅτε ὁ Ἀντώνιος τῆς ἔδωκεν ἕνα, παρετήρησεν ἐκείνη τὰ φύλλα του, πράσινα βαλεῖα ἐξ ἐνὸς καὶ ἀργυρόχροα ἐξ ἑτέρου, καὶ εἶπε·

— Αὐταὶ αἱ λευκαὶ σφαῖραι, αἵτινες κρέμονται τόσον πυκναί, εἶνε οἱ καρποί;

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἂν γείνη καλὸς καιρὸς, θὰ μεταβληθοῦν τὸν Ἰανουάριον εἰς βώλους μελανοὺς καὶ στιλνούς.

Μετὰ τινος λεπτὰ οἱ ὁδοιπόροι εἰσῆλθον εἰς τὴν Τάγιαν. Παράδοξος καὶ μεσαιωνικὴ τὴν θέαν ἡ πόλις αὕτη, ἥς τὰς ὁδοὺς φράσσουσιν ἐκατέρωθεν σκοτεινοὶ θόλοι καὶ μυστηριώδεις ἀψίδες, διακόπτουσι δὲ πού καὶ πού ἐξαίθρηι χλοεραὶ, ἀναπαύουσιν τὸ βλέμμα. Ἡ Μὲς Λουκία ἐξεπλήττετο πρὸς τὰς πολυαριθμοὺς λιθίνας γερύρας, αἵτινες ἐκρέμαντο ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των, συνδέουσαι τὰς ἀντιμετώπους οἰκίας, καὶ προσορισμὸν ἔχουσαι, ὡς ἐξήγει ὁ ὁδηγὸς των, νὰ προστατεύωσι τοὺς κατοίκους κατὰ τῶν σεισμῶν. Ἠπόρει ἐπίσης ἡ νεαρὰ ἀγγλίς, ἀπαντῶσα ἐνίοτε ἐπὶ τῶν πρὸ τῶν θυρῶν βαθμίδων πινάκι πλήρη πορτοκαλ-

λίων, λεμονίων καὶ λαχάνων χωρὶς τινος φύλακος. Ἐξεπλάγη δὲ μεγάλως ὅτε ἔμαθεν, ὅτι οἱ καρποὶ καὶ τὰ χόρτα ἐκεῖνα ἦσαν ἐκτεθειμένα πρὸς πώλησιν. Ὁ θέλων ὅ,τιδῆποτε τὸ ἐλάμβανεν ἐκ τοῦ πινακίου καὶ ἄφινεν αὐτ' αὐτοῦ τὴν τιμὴν του, χωρὶς τινος ἄλλης διατυπώσεως.

Τὸ νέον αὐτὸ εἶδος ἐμπορίας διεσκεδάσε μεγάλως τὸν βαρυνέστον· παρετήρησε δὲ, ὅτι, καίτοι εὐφυὲς καὶ οἰκονομικόν, δὲν ἠδύνατο νὰ εὐδοκησῇ εἰς πολλὰς χώρας.

Οἱ τρεῖς ὁδοιπόροι μας ἐφθασαν εἰς ὁδὸν τινα εὐρυτέραν τῶν ἄλλων, ὅπου πολυαριθμοὶ ὄμιλοι πάσης τάξεως ἀνθρώπων περιφέροντο ὑπὸ τὰς ἐκατέρωθεν ἀψίδας.

— Ἐδῶ εἶνε τὸ Pantano, εἶπεν ὁ ἱατρὸς Ἀντώνιος, ἡ κυρία ὁδὸς καὶ τὸ χρηματιστήριον τῶν ἀγαθῶν κατοίκων τῆς Τάγιας. Ἐδῶ διεξάγονται ὅλαι αἱ ὑποθέσεις, ἐδῶ ἔρχονται νὰ ἐπιδείξουν τὴν ἐνδυμασίαν των καὶ τὸ μεγαλεῖόν των οἱ κομποὶ καὶ οἱ σπουδαῖοι.

Πάντες ἐχαιρέτιζον παρερχομένους τοὺς τρεῖς ἡμῶν ὁδοιπόρους, ἄλλος μὲν ἀποκαλυπτόμενος, ἄλλος δὲ φιλοφρόνως νεύων ἢ τὴν χεῖρα κινῶν φιλικῶς πρὸς τὸν ἱατρὸν. Ὁ Ἀντώνιος ἐνευσε πρὸς τὴν ἐνδυμασίαν των καὶ τὸ μεγαλεῖόν των οἱ κομποὶ καὶ οἱ σπουδαῖοι. Πρὸς τὴν οἰκειότητα ταύτην, ἡμῖς μορρασμὸς, ἐκ τῶν συνήθων αὐτῷ, ἐφάνη διαστέλλων τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Σίρ Ἰωάννου· τὸν ἄλλον ἡμῖς ἀπέκοψεν ὁ βαρυνέτος διὰ καρτερικοῦ ἀγῶνος. Ἀλλὰ τὴν δυσάρεστον αὐτὴν πρόπην ἐντύπωσιν ἐξῆλειπε ταχέως τὸ ἀνεπιτήδευτον καὶ εὐλαβὲς ἦθος, δι' οὗ ὁ νεκρὸς ξυλουργὸς εἰσῆγαγε μετ' ὀλίγον τοὺς ξένους εἰς τὸ ἐργαστήριόν του, εὐρεῖαν αἵθουσάν με φωνοὺς τοὺς τοίχους, ὅπου εὗρον παῖδά τινα κατακρινόμενον εἰς πρόπλυσιν κεφαλῆς ἐκ πηλοῦ.

— Ὁ νέος αὐτὸς, εἶπεν ὁ ἱατρὸς, ἔχει μεγάλαν κλίσιν εἰς τὴν γλυπτικὴν· χωρὶς νὰ διδαχθῇ κατεσκεύαζεν ἤδη προπλάσματα κεφαλῶν καὶ ὀλοκλήρων ἀνθρώπων. Εἶνε δὲ ἔτοιμος νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου πλουσία καὶ γενναία οἰκογένεια θὰ καταβάλῃ τὰ ἐξοδα του, καὶ εἶναι βέβαιος ὅτι θ' ἀποκτήσῃ ὄνομα. Καὶ αὐτὸς ὁ νέος προσέθηκεν ὁ ἱατρὸς γελῶν καὶ δεικνύων τὸν ξυλουργόν, ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ καὶ ὄνομα καὶ παρουσίαν, ἂν ἤθελε νὰ ἐκκολλήσῃ ὀλίγον ἀπὸ τὸ Pantano του. Ἐλα τόρξ, κύριε, δεῖξέ μας τ' αἰσθητικὰ σου.

Τὰ καλλιτεχνήματα δὲν ἦσαν πολλὰ· ἦσαν ἱκανὰ ὅμως νὰ δεῖξωσι τὴν ἐκτακτὴν δεξιότητά καὶ τὴν καλλιπιδίαν τοῦ τεχνίτου. Περιωρίζοντο εἰς ὀλίγα ξύλινα μαχαίρια, εἰς χαρτοφυλάκια τινα περίγλυφα, καὶ εἰς τρεῖς τραπέζας λεπτότατα ἐξεργασμένα. Ἐπὶ μίᾳ ἐξ αὐτῶν πα-

ριστάτο σειρά δολοκλήρος προσώπων φερόντων τὰς διαφόρους ἐνδυμασίας τῆς Ριβιέρας, τοσοῦτον λεπτῶς τετεχνημέναις, ὥστε ἡ Λουκία ἀνεφώ- νησε:

— Αὐτὰ δὲν εἶνε ἔργα ξυλουργοῦ· εἶνε ἔργα καλλιτέχνου, ὅστις ὄχι μόνον σχεδιάζει θαυμά- σια ἀλλὰ καὶ χρωματίζει λαμπρῶς.

— Ἐργον τοῦ φίλου μου, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, εἶνε ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ διάταξις τῶν προσώπων. Ὡς πρὸς τὰ χρώματα, εἶνε φυσικὰ χρώματα τῶν διαφόρων ξύλων, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὴν σύν- θεσιν.

Ἡ Λουκία δὲν ἤξευρεν ἀληθῶς τί νὰ πιστεύσῃ, ὁ δὲ Σίρ Ἰωάννης ἐχρειάσθη νὰ προσθέσῃ τὴν μαρτυρίαν τῶν διόπτρων του εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν ὀφθαλμῶν του, ἵνα παραδεχθῇ τὰ λεγόμενα. Προέτεινε δὲ πάραυτα ν' ἀγοράσῃ πάντα ὅσα εἶ- χον ἐπιδειχθῇ εἰς αὐτὸν, λυπούμενος, ὡς εἶπε πρὸς τὸν ἱατρὸν, ὅτι δὲν εἶχε καὶ ἄλλα ἔργα ἑ- τοιμα ὁ ξυλουργός.

Μετ' ἐγκαρδίον ἀνταλλαγὴν εὐχῶν καὶ εὐχα- ριστήσεων, ὁ Ἀντώνιος καὶ οἱ φίλοι του ἀπεχαι- ρέτισαν τὸν γλύπτην. Ἠκολούθησαν δ' ἐπ' ὀλί- γον ὁδοὺς τινὰς, ὧν αἱ ἀνδροστεγεῖς οἰκίαι εἶ- χον κατὰφυγον καὶ χλοερὰν τὴν κορυφὴν, κατὰ- σκινον δὲ τὴν βάσιν, καὶ ἔφθασαν μετὰ μικρὸν εἰς γέφυραν ζευγνύουσαν τὴν μικρὰν κοιλάδα.

Ἀπέναντι, ἐπὶ κορυφῆς ὑψηλῆς, ἔκειτο τὸ Κα- στελλάρον, χρυσούμενον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡ- λίου.

— Τί λαμπρόν! τί ὠραῖον! ἐφώνησεν ἡ Λουκία· εἶνε τὸ φαεινότερον χωρίον τοῦ κόσμου. Φαίνε- ται ὡς νὰ ἐκτιμᾷ ἀληθῶς τὴν εὐτυχίαν ὅ,τι ζῇ.

— Καὶ ὡς νὰ ἦνε ἔτοιμον, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, νὰ πέσῃ ἀπὸ τὴν χαρὰν του εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς τῆς κοιλάδος.

— Ἀληθῶς! εἶπε γελῶν ὁ βαρωνέτος. Οἱ κά- τοικοι τῶν ἐμπροσθίων οἰκιῶν πρέπει νὰ ἔχουν πολὺ στερεὰν τὴν κεφαλὴν· ἐγὼ τὸ συλλογίζομαι μόνον καὶ μ' ἔρχεται ζάλη.

Περὶ τὰ μέσα τῆς γεφύρας ἔφθασαν εἰς μαρ- μαρίνην στήλην φέρουσαν ὁμοίωμα Παναγίας καὶ λατινικὴν ἐπιγραφὴν.

— Ἰδοὺ καὶ ἄλλη ἀνάμνησις σεισμοῦ, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, δεικνύων τὴν ἐπιγραφὴν. Λέγουν ἐδῶ, ὅτι τὸν Ἰούνιον τοῦ 1831 ὁ σεισμὸς κατέστρεψε δύο ἀψίδας τῆς γεφύρας, τὴν τρίτην καὶ αὐτὴν ὅπου τότε ἱστάμεθα. Δύο παιδιὰ, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ, διέβαινον τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν γέφυ- ραν, κ' ἐκρημνίσθησαν κάτω χωρὶς νὰ πάθωσι τί- ποτε. Ὁ πατήρ των εὐγνωμονῶν πρὸς τὸ θαῦμα, ἤγειρεν αὐτὴν τὴν στήλην καὶ ἀνέγραψεν ἐπ' αὐ- τῆς τὸ γεγονός.

Εἰς τοὺς πρόποδας κατωφεροῦς καὶ στενῆς ἀ- τραμποῦ, ὀλίγον ἐκείθεν τῆς γεφύρας, οἱ ὁδοιπό- ροι ἡμῶν εὗρον δύο ἀνθρώπους ἀναμείνοντας μετὰ δύο ἡμιόνων. Ὁ ἱατρὸς ἐπροτίμα, εἶπε, νὰ βα-

δίσῃ. Ὁ Σίρ Ἰωάννης, ἅμα ἱππεύσας, ἤνοιξε τὸ ἀλεξήλιόν του καὶ διέβη πρῶτος, ἀκολουθούμε- νος ἀμέσως ὑπὸ τῆς Λουκίας, ἕκαστος δὲ ἡμιο- νηλάτης ἐβάδιζε παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου του.

— Δὲν εἶδα ποτέ μου δρόμον τόσον ἐλεεινόν! ἐφώνησεν ὁ βαρωνέτος μετὰ τινὰς στιγμῆς· βε- βαιῶς ἡ κοινότης δὲν σπαταλᾷ πρὸς συντήρησιν τῶν ὁδῶν τῆς.

— Ὁ δρόμος θὰ γείνη καλλίτερος ἅμα φθά- σωμεν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Καστελλάρου, εἶπεν ὁ ἱατρὸς Ἀντώνιος· τὸ Καστελλάρον παρέστησε πολλάκις εἰς τὴν Τάγιαν τὴν ἀνάγκη νὰ ἐπισκευ- ἀσῇ τὸ ἀνῆκον εἰς αὐτὴν μέρος τῆς ὁδοῦ· ἀδύ- νατον δὲ νὰ μαντεύσεται τί ἀπάντησιν ἔλαβε. «Ἡ Τάγια, ἀπήντησαν οἱ λαμπροὶ ἄνθρωποι, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Καστελλάρον· τὸ Κα- στελλάρον ἔχει ἀνάγκη νὰ ἔρχεται εἰς τὴν Τά- γιαν· αὐτὸ ἐπομένως ἂς ἐπισκευάσῃ, ἂν ἔχῃ ὄρε- ξιν, τὸν δρόμον δι' ἐξόδων του». Τοιοῦτοτρόπως ἐννοοῦν ἐδῶ αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ὁ δὲξὺς ἀπὸ τοῦ βουνοῦ, πλήρης ἀρωμάτων λι- θανωτίδος καὶ θύμου, ἤρχισε νὰ ἐπενεργῇ ἐπὶ τῶν ὁδοιπόρων, καὶ ἡ ζωηρότης αὐτῶν ἠύξανε κατὰ πᾶν βῆμα. Ὁ Σίρ Ἰωάννης, ποιητικὸς γενόμε- νος, ἤρξατο παραβάλλων τοὺς ὑπερμεγέθεις κι- τρινούς βότρους τῶν ἀκνωφόρων σπάρτων ὧν ἔ- θριθεν ὁ λόφος, πρὸς μειδιᾶματα φαειδρύνοντα γηραιὸν ῥικνὸν πρόσωπον. Ἡ Λουκία, φαειδρὰ ὡς παιδίον, ἔρριπτε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀντω- νίου ὅσα οὗτος τῇ ἔφερεν ἄνθη· τὸ εὐτυχὲς ὄμμα διεμαρτύρετο κατὰ τῆς προδοσίας, καὶ φοβερὸν προσποιούμενος τρόμον, ἐτρέπετο δρομαῖος εἰς φυγὴν, ἐκρύπτετο ὀπισθεν τῶν βράχων καὶ τῶν δένδρων, καὶ ἐξετρέπετο εἰς μυρίας παιδαριότη- τας, ἃς δὲν τολμῶμεν ἡμεῖς, ὁ βιογράφος του, νὰ ἀναφέρωμεν. Οὐδὲν εὐθυμότερον τῶν φαί- δρων γελῶτων δι' ὧν ἀπεκρίνετο ἡ Λουκία εἰς τὰς ἀστείότητας τοῦ Ἀντωνίου, οὐδὲ κωμικώ- τερον τῆς σοβαρότητος, μεθ' ἧς παρεκάλει ὁ ἱ- ατρὸς τὴν Λουκίαν νὰ μὴ στραφῇ, ἵνα μὴ ἴδῃ τί τῆς ἔφερε. Μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε μίξις τῶν κρυπτῶν του, σείων κολοσσιαίαν δέσμην ἀνθέων τοσοῦτον κομψῶν καὶ χαριέντων, ὥστε ἀδύνατον ἦτο, ἔ- λεγε, νὰ τὰ εὕρῃ τις ἄλλαχού, ἢ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ ὠραιότερου χωρίου τοῦ κόσμου. Ἐκ μέσου ἑ- κάστου τῶν μεγάλων ἐκείνων λευκῶν ἀνθέων, ἃ- τινὰ ἐκράτει ὁ ἱατρὸς, προέκυπτε κομφοτάτη στεφάνη στημόνων ἱανθίνων. Ἡ θαυμαστὴ λε- ποφυῖα τοῦ ὅλου ἄνθους καθίστα αὐτὸ παρεμ- φερὲς πρὸς τὴν οὐρανὴν λευκοῦ ταῦνος.

— Τί νὰ εἶνε αὐτό; εἶπεν ἡ Λουκία.

— Εἶνε ἡ capparitis spinosa, ἡ κοινὴ ἐκείνη κάππαρις, τῆς ὁποίας τρώγετε τοὺς καρποὺς μα- γεψεμένους.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη οὐδόλως ἐψύχρανε τὸν ἐν- θουσιασμὸν τῆς μίξις Δάβεν, ἥτις ἐξωμολογήθη μά- λιστα κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν, ὅτι ἡγάπα

ὑπερβολικὰ τὸ ἔμβλημα μὲ τὴν κάππαριν. Βλέ- πουσα τὸν Ἀντώνιον προσαρτῶντα εἰς τὸν κω- νικὸν του πῖλον ἄνθη τινὰ ἐξ ἐκείνων, ἠθέλησε νὰ προσαρτήσῃ καὶ ἡ Λουκία εἰς τὸν πῖλόν της. Ὁ Σίρ Ἰωάννης, οὕτινος ἡ εὐθυμία ἐφαίνετο ἀδιά- πτωτος, ἐπέτρεψεν νὰ τὸν στολίσωσιν ἐπίσης· οἱ δύο ὁδηγοὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ μέρος τῆς ἀνθοδέ- σμης, καὶ ἀνθοστερῆς οὕτω ἡ μικρὰ συνοδία διέβη τὸ μικρὸν χωρίον τοῦ Καστελλάρου, ἐλκύουσα μὲν κάπως τὰ βλέμματα, ἀλλὰ γινόμενη παν- ταχοῦ δεκτὴ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐκείνης συμπαθείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ, ὅστις εἶχε συνοδεύσει τοὺς ὁδοιπόρους καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Ἐνίοτε χωρι- κὸς τις προσήρχετο εἰς τὸν Ἀντώνιον, καὶ πα- ρεκάλει αὐτὸν νὰ ἐπισκερθῇ ἀσθενῇ· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο κατεπεῖγον, ὁ ἱατρὸς ἀπῆντα δι' ἐγκαρδίον μειδιᾶματος, καὶ παρεπέμπε τὸν πελάτην του εἰς τὴν ἐπαύριον.

Ὁδὸς ὠραία καὶ ὁμαλὴ, κάλλιστα συντηρου- μένη — ὁδὸς χριστιανικὴ, ὡς ἀπεκάλει αὐτὴν ὁ Σίρ Ἰωάννης — ἠνοίγετο πρὸς βορρᾶν ἀμέσως πρὸ τοῦ χωρίου, καὶ ἀναπτυσσομένη δι' ἰδιοτρόπων ἐλιγμῶν ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους, ὅτε μὲν ἔ- κρυπταν ὅτε δὲ ἀπεκάλυπτε τὴν πρόσοψιν τοῦ προσκυνήματος, ὅπερ ἐσκίαζον δύο κολοσσιαῖαι θαλλεραὶ δρύς.

— Οἱ κάτοικοι τοῦ Καστελλάρου, εἶπεν ὁ ἱατρὸς, οἵτινες κατεσκεύασαν τὴν ὁδὸν αὐτὴν ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου των, τὴν ἐπιδεικνύουσι μεθ' ὑπερη- φανείας, καὶ βεβαιῶς ἔχουσι δίκαιον. Σᾶς διηγούν- ται πῶς πᾶσα πέτρα τοῦ λιθοσρώματός της μετε- φέρθη ἀπὸ τὸ παράλιον ὑπὸ τῶν κατόικων, τῶν ὁ- ποίων οἱ μὲν πλουσιώτεροι τὰς ἐφόρτωνον ἐπὶ τῶν ἡμιόνων των οἱ δὲ πτωχοὶ ἐπὶ τῶν ὤμων των· σᾶς λέγουν, πῶς ὅλοι των, νέοι καὶ γέροντες, ἄν- δρες καὶ γυναῖκες, ἐργάστησαν ἡμέραν καὶ νύκτα, ἐμψυχούμενοι μόνον ἀπὸ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὴν Παναγίαν. Ἡ Παναγία τῆς Λαμπεδούσης εἶνε ἡ πίστις των, ἡ εὐλογία των, ἡ ὑπερηφάνειά των. ἡ πετριά των τέλος πάντων.

— Παράδοξος τρέλλα! εἶπεν ἡ Λουκία. Εἶμαι περίεργος νὰ μάθω ἂν ὑπάρχει, καὶ θὰ ὑπάρχῃ βέ- βαια, τοπικὴ τις παράδοσις περὶ τῆς Παναγίας αὐτῆς.

— Ἡ ἱστορία τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνης, ἀ- πῆντησεν ὁ Ἀντώνιος, καθὼς καὶ ἡ ἐποχὴ καὶ αἱ περιστάσεις τῆς μεταφορᾶς της εἰς τὸ Καστελ- λάρον, περιέχονται διὰ μακρῶν εἰς δύο ἐπιγραφάς, αἵτινες φαίνονται ἐντὺς τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ προσκυνήματος. Ὁ Ἀνδρέας Ἀνφότος, ἐκ Κα- στελλάρου καταγόμενος, καὶ κυβερνήτης πλοίου καταδρομικοῦ, προσεβλήθη ἡμέραν τινὰ ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες τὸν συνέλαβον καὶ τὸν μετέ- φεραν εἰς τὴν νῆσον τῆς Λαμπεδούσης. Ἐκεῖ κα- τώρθησε νὰ φύγῃ καὶ νὰ κρυφθῇ, μέχρις οὗ ἀπέ- πλευσε τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον τὸν εἶχεν αἰχμαλω- τίσει. Ὁ Ἀνφότος, ἄνθρωπος εὐφυῆς καὶ ἐπιχει-

ρηματικὸς, κατώρθησε νὰ κατασκευάσῃ μικρὸν πλοίαριον, καὶ μὴ εὕρισκων ἱστίον ἐτόλμησε νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τῆς νήσου μίαν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ νὰ τὴν μεταποιήσῃ εἰς ἱστίον. Ἡ ἰδέα του ἐπέτυχε θαυμασία, τὸ παράδοξον ἱ- στίον ἀπεδείχθη καλλίτερον παντὸς ἄλλου, καὶ ὅτε ὁ Ἀνφότος ἐπέστρεψε πάλιν, μετὰ πολλὰ του ταξείδιου εἰς τὴν νῆσον, προσέφερε τὸ ἅγιον ἱστίον εἰς τὴν λατρείαν τῶν συμπατριωτῶν του. Ἀλλὰ τὸ θαυμάσιον δὲν εἶνε τοῦτο μόνον. Ἐξε- λέχθη θέσις, ὀλίγον μακρὰν τοῦ σημερινοῦ προ- σκυνήματος, ἰδρῦθη ἐκεῖ ἐκκλησία καὶ κατετέθη ἐντὺς αὐτῆς, μεθ' ὅλων τῶν τιμῶν, τὸ ἀνάθημα τοῦ πλοίαρχου. Ἀλλ' ἡ Παναγία, φαίνεται, εἶχεν ἀντιπάθειαν πρὸς τὴν ἐκλεχθεῖσαν θέσιν, διότι πᾶσαν πρώην ἢ εἰκὼν της εὕρισκετο ἐκεῖ ὅπου κεῖται σήμερον ἡ ἐκκλησία. Ἐτέθησαν φρουροὶ εἰς τὴν θύραν, τὸ χωρίον δολοκλήρον ἔμεινεν ἀνάστα- τον ἐπὶ νύκτας πολλὰς, ἀλλ' ἡ εἰκὼν, θαυμα- τουργὸς πάντοτε, μετέβαινεν ἀόρατος εἰς τὴν θέ- σιν τῆς ἐκλογῆς της. Οἱ κάτοικοι τοῦ Καστελ- λάρου ἐνόησαν τέλος πάντων τὴν θέλησιν τῆς Παναγίας, καὶ μολονότι τὸ μέρος ἦτο ἀπόκη- ρμνον καὶ δύσβατον, ἐπεχείρησαν τὸ ἔργον μὲ ἀφο- σίωσιν καὶ ἀγάπην, ἤγειραν ἀψίδας, διὰ νὰ θε- μελιώσουν στερεῶς τὸ προσκυνήμα των, καὶ κα- τεσκεύασαν τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν, τῆς ὁποίας ἡ φήμη εἶνε μοναδικὴ εἰς τὰ περὶχωρα. Βαθυμῆδον τὸ οἰκοδόμημα ἠύξθη, προσετέθησαν δωμάτια, χάριν τῶν προσκυνητῶν καὶ τῶν ὁδοιπόρων, καὶ σήμερον ἀκόμη σχεδιάζουσιν οἱ κάτοικοι νέας προ- σθήκας καὶ βελτιώσεις, αἵτινες θὰ πραγματοποιη- θῶσι βέβαια μίαν ἡμέραν.

Ὅτε ὁ Ἀντώνιος ἔπαυσε διηγούμενος, ὁ Γιάν- νης καὶ ἡ Μίς Χούτσινς, οὗς ἐπὶ τοσοῦτον χρό- νον ἐλησμονήσαμεν, ἐπλησίασαν ἵνα βοηθήσωσι τὴν κυρίαν των ν' ἀφιππεύσῃ. Ἡ Λουκία ἠρώτησε τότε γελῶσα τὸν ἱατρὸν, ἂν ἡ ἀπαγόρευσις εἶχε τελειώσει, καὶ ἂν ἐπομένως τῇ ἦτο ἐπιτατραμ- μένον νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν.

— Δὲν ἤξεύρω τί ἄλλο κάμνετε πρὸ μίξις ὤ- ρας! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος.

Ἡ Λουκία ἐπεστράφη καὶ περιέλαβε δι' ἐνὸς βλέμματος τὸ θαυμάσιον τοπίον, ὅπερ ἀνεπτύσ- σετο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της.

Πρὸς βορρᾶν μελαναὶ καὶ συνεχόμεναι βαθεῖαι χαράδραι, ἀποτόμως ἀπόκηρμνοι, φρασσόμεναι εἰς τὰ βάθη τοῦ ὀρίζοντος ὑπὸ κολοσσιαίου παραπε- τάσματος χιονοσκεπῶν κορυφῶν· πρὸς μεσημβρίαν ἡ μεγαλοπρεπὴς ἔκτασις τῆς Μεσογείου· πρὸς ἀ- νατολὰς καὶ δυσμὰς, σειραὶ λόφων ἐπαλλήλων, ταπεινυμένων ἡρέμα πρὸς τὴν θάλασσαν. Εἶτα, ἐντὺς τῆς κάτω ἐκτεινομένης πεδιάδος, ἡ δροσώ- δης κοιλάς τῆς Τάγιαι, μὲ τὸν ἀπαστράπτοντα ὑπὸ τὸν ἥλιον ῥάκα της καὶ τὴν θαλερὰν ἐκ κή- πων ζώνην της, εὐρὺ μωσαϊκόν, κατὰστικτον δι' ἀργυρῶν ἀνθεμίων ἐν μέσῳ πάσης πρασίνης ἀπα-

χρώσεως. Πού καί που, ροιά της, ὀφθαλμῶς ἀνθοῦσα, ἐπεδείκνυνεν υπερηφάνως τὸ πορφύρεον τῆς στέμματος. Ἀντικρὺ δὲ ὑψῶτο ἀμυθισαπροσιδῶς ἡ σκοτεινὴ Τάγια, σβηρὰ ὑπὸ τοὺς προαχθῶνας καὶ τοὺς μεσσιωνικούς της πύργους, ὡς δαιτυλών τις δυσηρεστημένος εἰς συμπόσιον μεγαλοπρεπές. Ὁλίγον μακρότερον, πρὸς δυσμὰς, διέκρινε τὸ βλέμμα τὸ κωδωνοστάσιον τῆς ἐκκλησίας τῶν Δομινικανῶν, προκύπτον ἐκ μέσου συστάδος ὑψηλῶν κυπαρίσσων, ἐπὶ δὲ μακρότερον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἐσχάτου σλοπέλου, τὸ προσκύνημα τῆς Παναγίας τῆς Φουρουῦ, οὕτινος ἡ λευκὴ καταγραφή προεφαίνετο ἐπὶ τοῦ βαθυκυάνου βήθους τοῦ οὐρανοῦ.

— Τώρα, ἀγαπητὴ μου κόρη, εἶπεν ὁ βαρωνέτης, ἀφῆσε, ἂν θέλῃς, τὴν ἐνθουσιασμόν σου δι' ἀρχότερα, μετὰ τὸ γεῦμα, παραδείγματος χάριν. Οἱ λόγοι οὗτοι, ῥηθέντες μετὰ τινος δυσθυμίας συνάμα καὶ ἱερείας, διέκοψαν τὴν σιωπηλὴν ἀλλὰ καὶ μαγευτικὴν ἐκστασιν τῆς μῆς Δάβεν, καὶ ἐπανήγαγον αὐτὴν πάραυτα ἐγγὺς τοῦ πατρὸς της. Παρετέθη δ' αὐτοῖς ἐξαιρετικὸν γεῦμα, οὕτινος μετέσχεν ὁ Σιρ Ἰωάννης μετὰ προθυμίας καὶ ὀρέξεως τιμῶσης τὰς ὑγιεινὰς ιδιότητας τοῦ ἀέρος τοῦ βουνοῦ. Μετὰ τὸ γεῦμα ἡ Λουκία προέτεινε νὰ πῶσι τὸν καφὲν ἐπὶ τοῦ ἀνδρόν, καὶ ὁ πατήρ αὐτῆς συνήθεσε. Μετέβησαν δ' ἀμέσως ἐκεῖ, καὶ ὁ Σιρ Ἰωάννης, ἀφοῦ ἐβρόβησε τὴν μύκαρ του καὶ προσήνεγκεν ἀφρόνον τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ του πρὸς τὸ γοητευτικὸν κάλλος τῆς τοποθεσίας, ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου του τοὺς Καιροὺς καὶ ἀπεπλάνηθη εἰς τὰς φρενὰς στήλας τῆς ἀξιοτίμου ἐρημιῆδος. Ἡ Λουκία καὶ ὁ Ἀντώνιος, μείναντες μόνον, ἐκάθισαν καὶ παρεδόθησαν εἰς σιωπηλὴν θεωρίαν τῶν θαυμασιῶν τῆς ἐσπέρας.

Τὸ στέρωμα ἦτο διαγυῆς καὶ ἀπαστρέπτον ὡς ἐστειλωμένος χάλυψ. Τρία δὲ μικρὰ νεφύδρια ὅμοια πρὸς κυματίζουσας πτυχὰς ῥοδόχρου γάζης, αἰωροῦντο μόνον πρὸς δυσμὰς τοῦ ὀρίζοντος. Ὁ ἥλιος, ἡμιεκρυμμένος ὀπίσθεν τῶν κορυφῶν τῶν δυτικῶν ὄρεων, ἠκόντιζε πρὸς τὴν κοιλάδα, διὰ τῶν βαγιάδων ἃς παρεῖχον τὰ ὑψηλότερα ὄρη, ἀκτίνες πλαγίας, ὁμοίως πρὸς στήλας πυρός. Καθ' ὅσον δὲ ὁ ἀκτινοβόλος δίσκος κατέβαινεν, ἐμεγεθύνητο ἡ σκιά ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι βουνοῦ, καὶ ὡς πλημμυρὶς τις σκοτεινὴ, ἀναβαίνουσα καὶ διώκουσα ἐνώπιόν της τὰ μακρὰ φωτεινὰ κύματα, ἐπνίξεν αὐτὰ βαθμηδὸν τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ τὰ περιώρισε τέλος εἰς ἀπλὴν πορφύρεν γραμμὴν, ἥτις ἐσταμάτησε πρὸς μικρὸν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὑψηλότερων ὄρεων, οἷον εἰς πρὸς ἐσχάτον ἀποχαιρετισμὸν τῶν. Τότε ἡ πρώτη τῶν βουνῶν σειρὰ διεγράφη πάλιν ἀποτόμως εἰς τὰ βῆθη τοῦ ὀρίζοντος, ἐνῷ αἱ ἀπώτεραι κορυφαί, ὀπισθεν τῶν ὁπίων εἶχε δῦσει ὁ ἥλιος, ἐκυαίνοντο ἐντὸς διαφανοῦς ἐμίχλης, ὅπου συνεκινεῖτο τὸ γαλάνος καὶ ῥοδινὸν χρώμα. Ὁ οὐρανὸς πρὸς δυσμὰς οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ ἡ μεγάλη φλεγόμενη κἀμινός, ἥς αἱ θερ-

μαὶ ἀντανελάσεις ἐβαπτον ἰκνυίνην τὴν μακροὺν τῶν Ἀλπεων γιόνα καὶ ἐφώτιζον τὸν θαλάσσιον ὀρίζοντα. Μετὰ τινὰς στιγμὰς τὸ ἐρυθρὸν φέγγος ἐξησθύνετο καὶ ἐσβέβη· ἡ σκιά ἐπυκνώθη ἐπὶ τῆς κοιλάδος, καὶ αἱ πρὸς βορρᾶν δειράδες τῶν ὄρεων ἐσκοτίσθησαν ταχέως. Ἐκ πύρινον χρώμα τῆς δύσεως εἶχον ἀρκιωθῆ εἰς ῥοδίνας ἀποχρώσεις· αὐταὶ δὲ πάλιν ἐξηλείφθησαν βαθμηδὸν ὑπὸ πρηνωπὴν τινὰ μαρμαρυγὴν, ἥτις μετέπεσεν ἀπὸ τοῦ τεφρόχρου εἰς τὸ κυανόον, μέχρῃς οὐ ἀνατολὴ καὶ δῦσις ἐνεδύθησαν πέπλον βαθυκύανον, στιζόμενον πού καί που ὑπὸ τρέμοντος ἀστέρως.

— Καὶ τὰ ὠραία μας σύννεφα; εἶπεν ἡ Λουκία.

— Ἐφυγαν! ἀπήντησε περίλυπος ὁ Ἀντώνιος· διελύθησαν ὡς διαλύονται πολλάκις αἱ ἐλπίδες.

— Ἀλλὰ θὰ ἐπανέλθουν αὖριον, εἶπεν ἀφελῶς ἡ Λουκία.

Ἐπειδὴ δὲ, ταῦτα λέγουσα, ἐκλινεν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν της πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἡ ἐσπερινὴ αὖρα ἔφερε πρὸς τὰ χεῖλη τοῦ ἱταλοῦ τοὺς χρυσοὺς βοστρύχους τῆς νεαρᾶς κόρης, ὥσαντι προσέφερεν αὐτοὺς εἰς ἀσπασμὸν του.

— Τίς οἶδεν, εἶπεν, ἂν αὖριον νέφη σκοτεινὰ, ἐγκλείοντα τὸν κεραυνὸν δὲν θὰ περιβάλλουν αὐτὰς τὰς κορυφάς.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Σιρ Ἰωάννης εἶχε παραδοθῆ εἰς ὕπνον βαθύν, οἱ δὲ δύο νέοι ἐλάλουν σιγὰ, καὶ ὁμιλοῦντες οὕτω ἐκλιναν ἐνίοτε ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον.

Τὴν ἐπίσημον γαλήνην τῆς ἐσπέρας διέκοψαν αἶφνης οἱ κώδωνες ἐξ ἐκκλησιῶν τοῦ Καστελλάρου, σημαίνοντες τὸν ἐσπερινόν, εἰς οὗς ἀνταπεκρίθησαν ἀμέσως αἱ πολλὲς πλειότεραι ἐκκλησίαι τῆς Τάγιας καὶ τὰ ἀπώτερα μοναστήρια τῶν Καπουκίνων καὶ τῶν Δομινικανῶν. Ὁ Σιρ Ἰωάννης ἤλλαξε θέσιν, χωρὶς νὰ ἐξυπνήσῃ, ὁ δὲ ἱερεὺς εἶπε σιγὰ πρὸς τὴν Λουκίαν:

— Ἐνῷ ὁμιλοῦμεν, ἡ νύξ ἦλθε μετὰ τὰ σωστά της, καὶ αἱ λαμπυρίδες ἀρχίζουν ν' ἀνάπτουν τοὺς φανούς των. Αὐτὸ μοῦ ἐνθυμίζει ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Εἰς τὴν οἰκίαν σας; ἐπανέλαβεν ἡ Λουκία ἐκπεπληγμένη. Δὲν θὰ ἐπιστρέψετε βέβαια ἀπόψε εἰς τὴν Βορδιγέραν;

— Διόλου! εἶπεν ὁ Ἀντώνιος· δὲν εἶμαι τόσον ἄστατος ἱππότης. Βλέπετε αὐτὴν τὴν λευκὴν οἰκίαν ἐκεῖ κάτω, δεξιᾷ τῆς Τάγιας, ὅπου φαίνονται ὀλίγα φῶτα;

— Τὴν εἶχα ἤδη παρατηρήσει, ἀπήντησεν ἡ Λουκία· ἔχει καὶ μυστηριώδες.

— Αὐτὸ ὀνομάζω οἰκίαν μου, ὅταν ἔρχομαι εἰς τὴν Τάγιαν.

— Εἶνε πολὺ μακρὰν, εἶπεν ἡ Λουκία. Δὲν ἔμπορεῖτε νὰ μείνετε ἐδῶ;

— Δὲν ἔχει δωμάτιον.

— Δὲν ἔχετε φίλους εἰς τὸ Καστελλάρον;

— Δὲν ἔχω κανένα τόσον προσφιλῆ ὡς ἐκείνον ὅστις με περιμένει εἰς τὴν Τάγιαν.

— Τὸν ἀγαπᾶτε λοιπὸν πολὺ αὐτὸν τὸν φίλον;

— Ἀγαπῶ καὶ σέβομαι αὐτὴν τὴν γυναῖκα, ἀπῆντησεν ὁ Ἀντώνιος, ἐξ ὅλης μου ψυχῆς.

Ἡ Λουκία ἔμεινε σιωπηλή.

— Ἐνθυμείσθε, ὅτι σὰς εἶπα καὶ ἄλλοτε, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, ὅτι ἐξ ὅλων μου τῶν φίλων ὁ κατέχων τὴν καρδίαν μου εἶνε ὁμόφυλός σας. Εἰς αὐτὴν τὴν κυρίαν πηγαίνω τώρα. Χαίρετε λοιπὸν ἕως αὖριον, καὶ σὰς εὐχομαι ὠραία ὄνειρα.

— Θεέ μου, τί κράς εἶνε τὰ χεῖρά σας! Καλλίτερα νὰ ἐμβῇτε. Μολονότι ὁ ἀῆρ εἶνε χλιαρὸς, πηγαίνετε εἰς τὸ δωμάτιόν σας, καὶ πάρτε, σὰς παρακαλῶ, ἓνα φλυζάνι τσάι ζεστόν. Πηγαίνετε, πηγαίνετε! Καλὴν νύκτα σας. Δὲν ἔμπορῶ νὰ μείνω περισσότερον.

Καίτοι ὁ Σιρ Ἰωάννης, ὅστις εἶχεν ἐξυπνήσει, προσέτρεψεν ἐπανειλημμένως τὴν κόρην του νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ἔμεινεν αὐτὴ ἐπὶ τοῦ ἀνδρόν, μέχρις οὗ εἶδε μεγάλην μελανὴν σκιὰν διερχομένην τὴν γέφυραν, ἐν μέσῳ σμήνους λαμπυρίδων, αἵτινες παρωμοιάζον τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν κοιλάδα πρὸς θάλασσαν περιδινουμένων ἀστέρων· τότε, τότε μόνον ἠγέρθη καὶ μετέβη πρὸς τὸν πατέρα της, ὅστις εἶχεν εἰσέλθῃ ἵνα διατάξῃ τὸ τέτον.

Μετὰ δύο ὥρας ἡ αὐτὴ ἐκείνη μεγάλη μορφή, ἥτις εἶχε διαβῇ τὴν γέφυραν ἤτο εἰς ἐν τῶν παραθύρων τῆς μυτηριώδους οἰκίας, διαγραφομένη ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ βήθους τοῦ δωματίου· ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπιθυρῇ τις εἰς τὸ οὖς τῆς ἀνθρωπίνης ἐκείνης μορφῆς: «Ἵπάρχει που ἐδῶ πλησίον γυνή τις, ἥτις δὲν κοιμᾶται ἕνεκα σοῦ», ποία χαρὰ ἦθελε πλημμυρίσει τὴν καρδίαν του!

Ἡ μορφή ἤφανίσθη τέλος καὶ ἐκλείετο τὸ παράθυρον στενάζουσα καὶ ψιθυρίζουσα τοὺς λόγους τούτους ἐκ βήθους ψυχῆς:

— Ὁ Θεὸς ἅς τὴν εὐλογήσῃ.

(Ἐπειτα σιωπῶσα)

Η ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΣ

ὑπὸ ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐποψιν.

Ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ αἵματηροῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος κυφορηθεῖσα, καὶ πρὶν ἔτι παγιωθῇ ἡ ἐννομος τάξις ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ ἐλληνικῷ Κράτει συνοικισθεῖσα ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων τῆς Σύρου βράχων, ἡ Ἐρμούπολις ταχέως ἀνῆλθεν εἰς ἀνάπτυξιν καὶ ἀκμὴν μεγάλην, καταλαβοῦσα θέσιν περιβλεπτοῦ μεταξὺ τῶν πόλεων οὐ μόνον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν κατ' ἄπασαν τὴν Μεσόγειον εὐρωπαϊκῶν, διὰ τε τὴν ναυτιλίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐν γένει τὸ ἐμπόριον. Δικαίως δὲ παρατηρήθη ὑπὸ τινος ὅτι ἡ πόλις αὕτη δύνηται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ ἐν

σμικρῷ ἀντιπρόσωπος σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διότι δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἑλληνικὴ ἐπαρχία τῆς τε ἐλευθέρως καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος, ἥτις νὰ μὴ συνεισῆνεκε τὸ κατ' ἑαυτὴν εἰς κατάρτισμόν τοῦ νοήμονος καὶ δραστηρίου πληθυσμοῦ τοῦ σημαντικωτάτου τούτου ἐμπορείου τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ἀπὸ τῆς ἐδύσεως τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου ἡ Ἐρμούπολις χρησιμεύει ὡς κεντρικὴ, οὕτως εἰπεῖν, καὶ γενικὴ δεξαμενὴ, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσρέουσι καὶ δι' ἧς μεταγίγνεται εἰς τὰς περὶ αὐτὴν πόλεις καὶ λαοὺς τὰ προϊόντα τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης πάσης χώρας, ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς μέχρι τῆς ἐσχάτης Ἀσίας. Μέχρι πρὸ μικροῦ ἡ ἐτησίαι κίνησις τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων εἰδῶν ὑπελογίζετο εἰς 100 καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμύρια, συμπεριλαμβανομένου τοῦ συναλλαγματικοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν ποσοτήτων. Ἡ ἀξία τῶν εἰδῶν τῆς ἐτησίαις κινήσεως μόνης τῆς βιομηχανίας τῆς Ἐρμουπόλεως, ἐν συνόλῳ λαμβανομένης, ἀνῆλθε πολλάκις εἰς 50 ἑκατομμύρια. Αἱ ἐν τῷ τελωνεῖῳ Σύρου πραγματοποιηθεῖσαι διάφοροι ἐτήσιαι τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ὑπερέβησαν οὐχὶ σπανίως τὰ 2 1/2 καὶ 3 ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἐρμουπόλεως καθόλου δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς εἰσαγωγικόν, ἐξαγωγικόν, διμετακομιστικόν, μεταγωγικόν καὶ συναλλαγματικόν. Καὶ τὸ μὲν εἰσαγωγικὸν τῆς νήσου ἐμπόριον ἀποτελεῖται ἐξ ὅλων τῶν εἰδῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ἐν μέρει τῆς τουρκικῆς καὶ ἄλλης τέχνης, ἐκ τῶν τροφίμων, τῶν οἰκοδομησίων, ναυπηγησίων, βυρσοδεψικῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων καὶ χρησίων ὑλῶν· τὸ δὲ ἐξαγωγικὸν ἐκ τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας τοῦ τόπου· τὸ διμετακομιστικὸν ἐκ τῶν διὰ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὴν Τουρκίαν ἰδίως εἰδῶν, μεταφερομένων εἰς Σύρον, πρὸς ἀποστολὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικόν, καὶ τὸ συναλλαγματικὸν ἐκ τῶν τραπεζικῶν καὶ χρηματιστικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, κλπ.

Ἐλθόμεν ἤδη εἰς τὰ ἀφρῶντα τὴν Ναυτιλίαν. Τρισχίλια περίπου πλοῖα Α' καὶ Β' τάξεως ἐναυπηγήθησαν ἐν Ἐρμουπόλει ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι σήμερον. Τὰ ἐν ταῖς νηολογίαις ὁμῶς Σύρου σημειούμενα πλοῖα Α' καὶ Β' τάξεως ἀνέρχονται

1. Κατὰ τὰ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» δημοσιευθέντα ἐπ' ἐσχάτων ἐξαγομένα τοῦ σχετικοῦ κλάδου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1879 αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ὑπελογίζοντο εἰς 19,458,442 δραχ., κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1880 ἀνεβέβησαν εἰς 19,657,634, τουτέστιν ἐγένετο αὐξήσις ἐν ἔτει 1880 εἰσπράξεων δραχ. 199,192. Μόνης τῆς Σύρου αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις κατὰ τὸ 1880 ἔχουσιν οὕτω· Εἰσπράξις 1,994,623, ἐξαγωγή 1,567, διαμετακόμισις 74,610, καθερμύριον κλπ. 10,706 ἔγγιστοι φόροι 39,730, δικαιώματα 34,773, ἥτοι ἐν ὅλῳ δραχ. 2,156,009· ὁ πῖναξ οὗτος ἐν ἀντιπαράθεσιν πρὸς τὸν τοῦ 1879 παρουσιάζει τὰς τελωνειακάς εἰσπράξεις Σύρου ἡλαττωμένας κατὰ 272,724 δραχμάς.

εις 5,000, διότι ει καὶ ἐναυπηγήθησαν ἀλλαχοῦ, ἐπεσευάσθησαν, ὡς φαίνεται, ἢ ἐνεγράφησαν εἰς τὸ νηολόγιον Σύρου ἕνεκα τῶν πολλῶν εὐκολιῶν, ἀς οἱ ναυτιλλόμενοι εὐρίσκον ἐν τῇ καθ' ὅλα πρὸ μικροῦ ἀμαχζούσῃ ταύτῃ πόλει.

Οὐδὲν λέγομεν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ νῦν ἐμπορίου ναυτικοῦ τῆς Ἑρμοῦπόλεως, καθόσον τὸ μὲν ἀληθὲς εἶνε δυσυπολόγιστος, τὸ δὲ ἄσκοπος ἀποβαίνει πᾶσα ἐκτίμησις, εἰς τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν διατελεῖ ἀπὸ τίνος ἐν γένει ἡ ἱστοφόρος ναυτιλία¹ οὐχ ἥττον δὲν σφαλλόμεθα, νομίζομεν, ὑπολογίζοντες αὐτὴν κατὰ προσέγγισιν εἰς 25—30 ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Πρὸ μικροῦ εἰσέτι ἐν τῷ ναυπηγείῳ Σύρου εἰργάζοντο 2,000 περίπου ἐργάται.

Ἡ ἐσωτερικὴ τοῦ Κράτους συγκοινωνία εἶνε, ὡς γνωστὸν, ἀνατεθειμένη εἰς τὴν ἐν Ἑρμοῦπόλει κατὰ τὸ 1857 συστάσαν Ἀτμοπλοικὴν Ἑταιρίαν, ἥς ὅμως δυστυχῶς ἡ πρόοδος δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας τῶν μετόχων αὐτῆς καὶ τοῦ κοινοῦ διὰ πολλοὺς λόγους. Οὐδὲν ἥττον δὲ φείλομεν νὰ δημολογήσωμεν ὅτι πολλῶν ὠφελειῶν ἐγένετο καὶ γίνεται πρόξενος τῇ Ἑρμοῦπόλει ἡ Ἑταιρία αὕτη· ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ἡ συγκρότησις μεγάλῃς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοικῆς Ἑταιρίας, ἐχοῦσης κεφάλαια 40—50 ἑκατομμύρια καὶ περιλαμβανούσης τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν, θέλει συντελεῖται μεγάλως εἰς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ ἀναγέννησιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς πόλεως ἐμπορικῶς καὶ βιομηχανικῶς, πολλὰ ζημιωθείσης ἀπ' ἧς ἀλλεπαλλήλως ἡ τε αἰγυπτιακὴ, ἡ ῥωσικὴ, ἡ ἰταλικὴ, ἡ γαλλικὴ καὶ τελευταῖον ἡ αὐστρουγγρικὴ ἑταιρία τοῦ Λούδ μετέφερον τὰ κεντρικὰ αὐτῶν πρακτορεῖα εἰς Πειραιᾶ, πολλῶν δεκάδων χιλιάδων δραχμῶν στερήσασαι τὸ ἐμπόριον τῆς Σύρου.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τῆς ναυτιλίας, μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ τοῦ ἐτέρου οὐχ ἥττον σπουδαίου κλάδου τῆς ἐμπορίας τῆς πόλεως, τῆς βιομηχανίας αὐτῆς. Δύναται δὲ αὕτη νὰ καταμερισθῇ εἰς τὴν ἀλευροποιίαν, τὴν βυρσοδε-

ψίαν, τὴν σιδηρουργίαν, τὴν ἐλευργίαν, τὴν βαμβακουργίαν καὶ νηματοκλωστικὴν βιομηχανίαν κλ. κλ.

Α'. Ἀλευροποιία. Πέντε τοιαῦτα ἀτμομηχανικὰ ἐργοστάσια ὑπάρχουσιν ἐν Ἑρμοῦπόλει, τὸ ἀρχαιότερον τῶν ὁποίων ἰδρύθη ἐν ἔτει 1861. Τὰ ἐργοστάσια ταῦτα ἀλέθουσιν ἄλευρα, κατασκευάζουσιν ἄρτον καὶ παντὸς εἶδους ζυμαρικά. Κατανάλωσις τῶν παραγομένων εἰδῶν εἰς τε τὸ ἐσωτερικὸν καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν. Ἡ ἐτησίαι αὐτῶν κίνησις ὑπερβαίνει τὰ 10—15 ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Ἐκτὸς τῶν πέντε τούτων μεγάλων ἐργοστασίων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄλλα μικρότερα.

Περὶ τῆς ἀλευροποιίας Ἑρμοῦπόλεως, νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὅπως τοῦ ἐμπορίου ἐν γένει, οὕτω καὶ τῆς ἀλευροποιίας ἡ θέσις εἶνε σήμερον οἰκτρά.

Ἐρχόμεθα νῦν εἰς τὸν σπουδαιότερον τῆς βιομηχανίας κλάδον τῆς Ἑρμοῦπόλεως, τὴν βυρσοδεψίαν, ἥς παραδόξως ἡ θέσις, μ' ὅλην τὴν καχεξίαν τῆς ἀγορᾶς, διατελεῖ ἐν καλῇ ὁπωσὺν καταστάσει.

Β'. Βυρσοδεψία. Πολλὰ καταστήματα βυρσοδεψικῆς ἔχει ἡ Σύρος, ὧν ἡ ἐτησίαι κίνησις τῆς ἀξίας τῶν εἰδῶν ποικίλλει μετὰξὺ 15—20 ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

Ἐκ τούτων 6—8 κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν ἐργαζόμενα δι' ἀτμοῦ. Ἐτησίαι κατεργασία δερμάτων καὶ τελατινίων 250,000—300,000. Ἐργάται ἀναλόγως τῆς ἐργασίας 1000—1500.

Γ'. Σιδηρουργία. Σπουδαῖον σιδηρουργικὸν ἐργοστάσιον κέκμηται ἡ Ἀτμοπλοικὴ Ἑταιρία, ἰδρυθὲν ἐν ἔτει 1861. Πρωτεύει μετὰξὺ πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐργοστασίων· ἐν αὐτῷ κατασκευάζονται μηχαναὶ, λέβητες καὶ παντοειδῆ ἐργαλεῖα. Περιέχει χωνευτήριον, σιδηρουργεῖον, κλπ. ἔχει ἀξιόλογον νεώριον, ἐν ᾧ ἐκτὸς τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἑταιρίας καὶ ξένα πολλάκις ἀτμόπλοια, καὶ πολεμικά, καθαρίζονται.

Ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τούτῳ πολλοὶ ἐξεπαιδευθῶσαν ἄχρι τοῦδε μηχανικοὶ Ἕλληνες καὶ λεβητοποιοὶ, ἐξ ὧν οἱ πλεῖστοι ὑπηρετοῦσιν ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις τῆς Ἑταιρίας.

Πολλὰ ἔτι λόγου ἔργα ἔχει πρὸς τούτοις νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἐν λόγω ἐργοστάσιον, λ. χ. λέβητας διὰ τὰ ἐν Σύρῳ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια, ἀτμομηχανὰς ὑδραυλικὰς, ἐλαιοπιεστικὰς, σαπωνοποιίας, κλπ. πυροβόλα ραβδωτά, σφαίρας, καπνοδόχους καὶ ἄλλα παντοίας χρήσεως μηχανήματα· πρὸς δὲ καὶ μικρὸν ῥυμουλκὸν ἀτμόπλοιο.

Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουσι περὶ τὰ 10 ἄλλα σιδηρουργεῖα, κατασκευάζοντα παντοειδῆ ἐργαλεῖα καὶ μηχανὰς, τινὰ δ' ἐξ αὐτῶν ἔχουσι καὶ ἴδια χυτήρια, ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ναυπηγείου καὶ τῆς πόλεως.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν εἰρημῶν, τῶν γενικῶν, δυ-

νατὸν εἰπεῖν, ἐχόντων προορισμὸν, ὑπάρχουσι καὶ περὶ τὰ 10—15 ἄλλα εἰδικὰ, οἷον, ἀγκυροποιεῖα, ἡλοποιεῖα, κλινοποιεῖα κλ.

Δ'. Βελουργία. Τὸ ἐν Ἑρμοῦπόλει ἀτμομηχανικὸν ἐργοστάσιον βελουργικῆς ἀνιδρύθη ἐν ἔτει 1870. Ἐν αὐτῷ κατασκευάζονται ἀλλεῖς βελουργικὰ εἶδη, ἐξοδεύμενα εὐκόλως διὰ τὴν μετρίαν σχετικῶς πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ τιμὴν αὐτῶν ἐν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ.

Τὸ πρῶτον τοῦτο ἐν Σύρῳ βελουργικὸν ἐργοστάσιον ἐπηκολούθησε μετὰ μικρὸν ἕτερον ἐπίσης καλῶς κατηρτισμένον, ὅπερ ὅμως δυστυχῶς μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν του ἐναυάγησε.

Ε'. Βαμβακουργία. Ὡσαύτως κατὰ τὸ ἔτος 1870 γόνιμον, ὡς φαίνεται, εἰς τοιαῦτα ἔργα, ἀνιέρθη διὰ μετοχῶν τέλειον ἀτμηρὲς ἐργοστάσιον βαμβακουργικῆς καὶ νηματοκλωστικῆς, περιέχον 3,000 ἀδράκτους μετὰ ἐκκομιστικῶν μηχανῶν, κλωστήριον, ὕφαντήριον, πλεκτήριον, κλπ. Ἐν αὐτῷ εἰργάζοντο² ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὑπὲρ τοὺς 100. Ἡ παραγωγὴ τοῦ νήματος ἀνῆρχετο εἰς 35,000 δέματα (πάκα) ἐτησίως ἀξίας 350,000—400,000 δραχμῶν.

Ὑπάρχουσιν ἐπίσης ἐν Ἑρμοῦπόλει λαμπρὸν σχολιοπλοκεῖον, ἀτμομηχανικὸν ἐλαιοχρωματοτριβεῖον, πρὸ πολλῶν ἐτῶν συστήθην καὶ ὁσημέραι βελτιούμενον, πρὸς δὲ μικρότερα ἄλλα παντοίας τέχνης καταστήματα, ὡς φερ' εἰπεῖν καθεκλοποιεῖα, καλαποδοποιεῖα, τυπογραφεῖα, καταστήματα πηλοπλαστικῆς καὶ ξοανοποιητικῆς, ἐφοδιάζοντα τὰ ἐν τῷ ναυπηγείῳ τῆς Σύρου κατασκευαζόμενα πλοῖα διὰ ξοάνων τεχνηέντως ἐργασμένων, ἐν μικρὸν πηλοποιεῖον, κ. ἄ.

Παγκοσμίῳ ἀπολαύουσι φήμης τὰ λουκουμποποιεῖα Σύρου, ὧν δύο τυχόντα τῶν πρώτων βραβείων εἰς διαφόρους ἐκθέσεις, διαπρεπῆ κατέχουσι θέσιν, καταναλίσκοντα εἰς πολλὰς ἀγορὰς τῆς Εὐρώπης μεγάλην ποσότητα λουκουμίων.

Εἰς τὰ διάφορα εἶδη τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑρμοῦπόλεως πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ τὰ κηπουρικὰ προϊόντα τῆς νήσου.

¹ Ἀτυχῶς τὸ εὐρωπαϊκὸς κατηρτισμένον ἐργοστάσιον τοῦτο δὲν ἠδυνήθη νὰ εὐδοκησῇ διὰ λόγους ἀσχετοῦς ὅλως πρὸς τὴν παραγωγὴν καὶ κατανάλωσιν τῶν ἐν αὐτῷ κατασκευαζόμενων εἰδῶν, τελείων ἄλλως εἰς τὸ εἶδος τῶν καὶ δυναμένων εὐκόλως νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τὰ εὐρωπαϊκά. Ἀσφαλὴ καθ' ἡμᾶς ὑπόσχεται κέρδη ἡ ἐπιχείρησις αὕτη, ἀν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ τεχνικὴ διεύθυνσις τοῦ ἔργου ἀνατεθῇ εἰς εἰδικὸν ἐπὶ τούτῳ ἄνδρα, δυνάμενον ἀπολαβεῖν στικῶς περὶ τὴν κατασκευὴν καὶ παραγωγὴν τῶν διαφόρων εἰδῶν ν' ἀσχολῆται, ἐπαφίων εἰς ἄλλους τὴν φροντίδα περὶ τῆς συντηρήσεως τοῦ καταστήματος καθόλου, καὶ τῆς κατανάλωσιν τῶν ἐν αὐτῷ παραγομένων.

Οὕτω μόνον, κατὰ τὸ πρόσθεν πρόχειρον παράδειγμα, καταμεριζομένης πάσης ἐν τῷ ἔργοστασίῳ ἐργασίας καὶ ὑπερβάλλουσιν καὶ ἐπαρκῶν κεφαλαίων πρὸς ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καταβαλλομένων, ἡ σπουδαία αὕτη ἐπιχείρησις ὀφείλει ἀποφέρει ἐπαφίους καρποὺς πρὸς μέγιστον ὄφελος ἀπ' ἐνὸς τῶν ἐταίρων, ἀπ' ἐτέρου δὲ καὶ τῆς πόλεως, ἀποκτώσης διὰ τοιούτων ἐργοστασίων φήμην ἀληθῶς εὐρωπαϊκὴν.

ΤΟΜΟΣ ΙΒ'—1881.

Τὸ ἔδαφος τῆς Σύρου, παρὰ τὸ πετρώδες καὶ λειψυδρὸν αὐτοῦ, ἱστορεῖται παραδόξως ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς γονιμώτατον εἰς ποικίλα προϊόντα. Μόνον κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ἕνεκα τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπιδρομῶν καὶ δρώσεων ἀς ὑπέστη ἡ νήσος ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν τὸ πρῶτον καὶ εἶτα τῶν Τούρκων, παρίσταται ὑπὸ τινος ὡς ἄγονον ἐντελὸς καὶ στεῖρον· τοῦτο ὅμως ἀποδοτέον οὐχὶ εἰς πραγματικὴν τοῦ ἐδάφους ἀγονίαν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τῶν ἐνετο-τουρκικῶν δεινοπαθημάτων ἐπελθοῦσαν ἀσημότητα τῆς Σύρου καὶ τὴν ἐξοφάνισιν τῶν περὶ τὴν γεωργίαν καὶ κηπουρίαν ἀσχολουμένων χειρῶν.

Οὕτω καὶ νῦν ἐν Σύρῳ, ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι, καλλιεργοῦνται εἰς μεγάλας ἐκτάσεις ὄσπρια καὶ λαχανικὰ παντὸς εἶδους, περιζήτητα ἐν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ διὰ τὸ πρῶτον τῆς παραγωγῆς αὐτῶν. Κατὰ χιλιάδας κοφίνων ἀποστέλλονται τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας τὰ ἐν λόγω προϊόντα εἰς Πειραιᾶ, Σμύρνην, Κωνσταντινούπολιν, Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἄλλας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς πόλεις.

Ἡ ἐτησίαι κίνησις τῶν φυτικῶν προϊόντων ἐν γένει τῆς νήσου ἀνέρχεται εἰς 2—3 περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι μόνον τὸ ἐκ τῶν κηπειτῶν λαγάνων ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς Ἑρμοῦπόλεως θὰ ὑπερέβαινε ἴσως κατὰ τὸ διπλάσιον τὸν ἀνωτέρω παρατεθέντα ἀριθμὸν, ἀν ὀλίγιστα πηγαῖα ὕδατα ὑπῆρχον ἐν τῷ τόπῳ πρὸς διατήρησιν αὐτῶν, ἔστω καὶ βραχυχρόνιον. Δυστυχῶς ὅμως τοῦναντίον συμβαίνει· διὸ οἱ ἀτυχεῖς κηπουροὶ εἰσὶν ἠναγκασμένοι νὰ προπωλῶσιν εἰς εὐτελεστάτας τιμὰς τὰ προϊόντα τῶν ἐνιαυσίων αὐτῶν μόχθων καὶ ἰδρώτων εἰς μεταπράτας σπουδαῖα ποσὰ ἐκ τῆς ὁρεᾶς, δυνατὸν εἰπεῖν, πωλήσεως ταύτης ὠφελουμένους, καθόσον μικρὸν ἀν κρατήσωσιν αὐτὰ πρὸς εὐρεσίαν συμφερωτέρας τιμῆς ἀπειλοῦνται καταστροφὴν ριζικὴν καὶ τελείαν ὡς ἐκ τῆς ἐπερχομένης, ἀπὸ τοῦ παρόντος ἰδίως μὴνός (Ιουνίου), λειψυδρίας καὶ ξηρασίας.

Ἡ Σύρος παράγει πρὸς τοῖς ἄλλοις ἄφθονα καὶ ἐκλεκτὰ σῦκα καὶ σταφυλὰς.

Περὶ τῶν σταφυλῶν μάλιστα ὑπάρχει καὶ δημῶδες δίστιχον δηλοῦν, ὅτι τὰς καλλιτέρας σταφυλὰς παράγουσι τὰ Χροῦσα, μία ἐκ τῶν τανῶν πρωτευουσῶν ἐξοχῶν τῆς Ἑρμοῦπόλεως.

Τὸ ἐν λόγω δίστιχον ἔχει ὡς ἑξῆς:

Νῆα νερὸ τοῦ Σύριγγα, σταφύλ' ἀπὸ τὰ Χροῦσα,
Κ' ἕνα κλωνί βασιλικὸ ἀπὸ τὴν Κυπερούσα.

Περαιῶν τὴν μικρὰν καὶ ἀτελῆ ταύτην σκιαγραφίαν τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς καταστάσεως τῆς ἰδιαίτερας μου πατρίδος Ἑρμοῦπόλεως, μνημονεύω ἐνταῦθα καὶ ἐνὸς ἐν Σύρῳ ὑπάρχοντος καλλιτεχνικοῦ ἐργοστασίου, ἀξιόλογα παραγαγόντος ἔργα, ἐν ᾧ ὡς γνωστὸν ἐκαλλιτεχνή-

θη καὶ ὁ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου Βύρωνος προταθέντι διαγωνισμῷ διακρίθεις ἀνδρὶς τοῦ λόρδου Βύρωνος.

Ἐν Ἐρμούπολει, κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1881.

N. Γ. ΖΑΡΑΦΑΚΗΣ

ΓΝΩΜΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Μετὰ τῶν ἡμερῶν, διηγεῖται ὁ ἀοίδιμος Ν. Δρακούνης¹, ἐγγειρίσας μοι ὁ Κυβερνήτης ἰδιωτικὴν ἐπιστολήν — Ἀνάγνωθι, εἶπε μεγαλοφώνως. Ἀναγνούς δὲ εἶδον ὅτι ὁ ὑπογεγραμμένος Ἄρ. Μωραΐτινης, γράφων ἐξ Ἀγκῶνος, ἔλεγεν ὅτι μετ' ὀλίγον ἔρχεται εἰς Αἴγιον.

— Ἐννοεῖς, ἡρώτησέ με μετὰ τὸ τέλος, διατί ἀπήτησα ν' ἀναγνώσῃς τὴν ἐπιστολήν; διότι ὁ γράφων εἶναι πεπαιδευμένος ἄμα δὲ καὶ χρηστοθήτης νέος.

Προσηλῶσας δ' ἐπ' ἐμὲ τοὺς ἀείποτε διανοεῖς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. — Ναι, ἐξηκολούθησεν, εἶναι χρηστοθήτης καὶ διὰ τοῦτο τὸν παρεκάλεσα ὅτε διέδωκ' ἐπὶ τῆς ἱταλίας νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σὺ δὲ τί προτιμᾷς, γράμματα ἢ ἀνευ χρηστῶν ἡθῶν, ἢ χρηστὰ ἡθῶν ἀνευ γραμμάτων;

Καὶ ἐπειδὴ νεύσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐσιώπησα, αὐτὸς ἐπαναλαβὼν τὸν λόγον.

— Δὲν ἀποκρίνεσαι; προσηύδατο. Διέστρεψε λοιπὸν καὶ σὲ, τόσῳ νέον, ἡ ἑλληνικὴ οἴησις; Πολλοὶ λογώτατοι Ἕλληνες, τοὺς ὁποίους ἐγνώρισα εἰς τὴν Βιένναν καὶ ἀλλαχοῦ, ἐνόμιζον ἐκαστοὺς σοφωτάτους, διότι ἔμαθον ὀλίγα γράμματα. Ἐάν, ὡς καυχᾶσθαι εἴθε ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, ἐπρεπε καὶ νὰ μὴ λησμονῇτε ὅτι σοφίαν ἐκεῖνοι οὐτε ἐνόμιζον οὐτε ἐνόμιζον μόνον τὴν ἄσκησιν τοῦ νοῦς, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς τὴν καλλιέργειαν. Ὁ μόνον γράμματα γινώσκων, στερούμενος δὲ ψυχικῆς ἀγωγῆς, εἶναι καὶ τοῦ χειροτέρου κακοῦργου χειρότερος, ὡς μάλιστα νὰ κακοῦργῃ ἐπιτηδειότερον. Γνωρίζεις τὸν Σ; . . .

— Μάλιστα, ἐροῦντάς.

— Αὐτὸς, ὡς ἀκούω, εἶναι ἐκ τῶν πλέον πεπαιδευμένων μεταξὺ ὑμῶν, εἶναι ὅμως καὶ ἐκ τῶν κακοήθεστέρων. Ὅτε ἦτο εἰς Π. . . ἔλεπτε περὶ δὲ τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἀρετῶν οὐδὲν λέγω.

Μετὰ τὸσαύτης δὲ εὐγλωττίας, καίπερ μὴ ὁμιλῶν εὐχερῶς τὴν ἑλληνικὴν, ἀνέπτυξε τὸ θέμα τοῦτο, καὶ τὸσαῦτα περὶ ἀγωγῆς ἀνέφερεν ἐκ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Ξενοφώντος, τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἄλλων ἀρχαίων, ὥς τε καταστείλας τὴν πνοήν μου ἐκρεμάσθην ἀπὸ τῶν χειλέων αὐτοῦ. Ἀφοῦ δ' ἐτελείωσε:

— Μήπως, ἡρώτησε γελῶν, ἐξέλαβες καὶ ἐμὲ λογώτατον; Τὸ κακὸν ὑμῶν εἶναι ὅτι μόλις μάθετε μερικὸν κανόνα τῆς γραμματικῆς, ἔττω καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ μόλις ἰδῇτε μερικὸ βουνὸ τῆς Εὐρώπης, χειροτονεῖσθε μόνον διορθωταί τῆς κοινωνίας καὶ νομοθέται τῆς πολιτείας.

1. Ἰστορ. Ἀναμνήσεις.

Πλὴν, κύριε, ἄλλο γραμματικὴ, ἄλλο κοινωνία, καὶ ἄλλο πολιτεία. Τόσῳ πολὺς καπνὸς γεμίζει τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, ὥστε δὲν ἐννοεῖτε ὁποῖον καὶ ὁπόσον χάσμα διαχωρίζει τὰς δύο τελευταίας ἀπὸ τῆς πρώτης. Οἱ παλαιοὶ σοφισταὶ ἐγίνωσκον πλείονα γράμματα, καὶ ὅμως αὐτοὶ ἦσαν οἱ λυμῶνες τῶν Ἀθηναίων.

Ἐμοῦ δὲ ἐπηύξανε ὁ θαυμαστὸς οὐ μόνον διὰ τὴν χάριν καὶ τὴν σαφήνειαν, δι' ὧν ἡρμήνευε τὴν διάνοιαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἀνακάλυψιν ὅτι οἴκετο ἦσαν αὐτῷ οἱ ἀρχαῖοι.

— Ἐν τούτῳ δὲν ἀπεκρίθη, ἐπέφερε μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας, τί προτιμᾷς, τὰ γράμματα ἢ ἀνευ χρηστῶν ἡθῶν ἢ τὰ χρηστὰ ἡθῶν ἀνευ γραμμάτων;

— Καὶ ἂν ἦτο δυνατόν νὰ προτιμῶ τὸ πρῶτον, μεθ' ὅσα ἤκουσα παρὰ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, θὰ ἐδίδον τὴν προτίμησίν μου εἰς τὸ δευτέρον.

Ἐκεῖνος δὲ μειδιᾷσας ὑπέλαβε:

— Πιθανὸν νὰ νομίζῃς καὶ σὺ μετὰ τῶν κατηγόρων μου ὅτι εἶμι φωτισθέτης. Τί θέλετε; νὰ συστήσω ἀκαδημίαν ὡς τοῦ Γκυλφόρδ; ἀλλὰ πρὶν ἢ πατήσῃ τις τὸ κατώφλιον αὐτῆς πρέπει νὰ πατήσῃ τὸ τοῦ ἀλληλοδιδασκατικοῦ σχολείου.

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροῦδου].

Συγγραμματα καὶ τῶν ἐκείνου ἀπομνημονεύματα.

Ἐπιστρέφοντες ἀπαντῶμεν πολλοὺς χωρικοὺς, ἐλαύνοντας τοὺς ὄνους αὐτῶν ἄρτοις περὶ ἡμετέρας πάντες ἐφαίνοντο καθαροὶ καὶ πεπολιτισμένοι. Μεγαλίστως τις ἀνὴρ εἶχε πρὸ αὐτοῦ ἔφιππον γυναικῶν, ἢν πέπλος περιέβαλλεν ὡς Ὀθωμανίδα. Νεάνιδες καθ' ὁδὸν κατεβίβαζον μετ' αἰδοῦς τὰ βλέμματα πρὸς τὴν γῆν, καὶ οὐδέποτε ἤγειρον αὐτὰ ὅτε ξένοι διέβαινον. Ἡ ἐνδυμασία ἐνταῦθα συνήθως εἶναι κυανῇ πλατέα κίτρινα μανδύλια περιβάλλουσι μυστηριωδῶς τὴν κεφαλὴν καὶ, ἐπὶ τὸ τουρκικώτερον, καὶ αὐτὸ τὸ στόμα. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς δυτικῆς ἀκτῆς ἀξιοθέατος εἶναι καὶ ὁ Ἄγ. Θεόδωρος, εἰς ὃν εὐηρεστήθησαν νὰ ὀδηγήσων ἡμεῖς ὁ γερμανὸς πρόξενος μετὰ τῆς κυρίας. Ὁ κ. Φῆλς εἶναι πρὸ πολλοῦ ἐγκατεστημένος ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἀρχηγὸς σπουδαιοτάτου ἐμπορικοῦ οἴκου. Ἐγεννήθη ἐν Αἰνδαῶνι τὸ ὁρμὴν θέρους διέρχεται οὐχὶ ἐν τῇ ὠραίᾳ αὐτοῦ οἰκίᾳ παρὰ τὸ ἀνέκτορον Καποδιστρίου, ἀλλ' ἐν τῇ ἀπυρεμακρυσμένῃ ἐπαύλει του, ἐν τῇ ξανθῇ θαλάσσῃ τοῦ Στάβου. Κατὰ εὐάρεστον σύμπτωσιν μίαν ἐβδομάδα κατόπιν ἐπέβημεν πλοίου ἐν Κερκύρᾳ μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν τούτων συμπατριωτῶν μεταβαίνοντες οἴκαδε. Παρήλθομεν πρῶτον μέγα οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ οἱ Ἀγγλοὶ εἶχον συστήσῃ σχολὴν ἀγροτικὴν κακὸς οἰωνὸς ὅτι αὕτη κατεστράφη, ὡς ἡ ἀγροτικὴ σχολὴ τοῦ κόμητος Καποδιστρίου ἐν Τύρυνθι. Εἶδομεν καθ' ὁδὸν τὴν

παλαιὰν Χρυσίδα, καὶ τινὰς ὠραίας κόμας ἐπὶ τῶν λόφων, ὡς τὴν Καμάραν, τοὺς Καλαφατιῶνες, Συναράδες, Κουρμαῖδες καὶ τοὺς δύο Γαρούνας ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τῶν Ἀγ. Δέκα. Ὁ Ἄγ. Θεόδωρος συνίσταται ἐξ ὀλιγίστων οἰκιῶν καὶ μίαν ἐκκλησίαν ἐπὶ εὐαέρου ὑψώματος, ἀφ' οὗ εὐρεῖαν ἔκτασιν περιβάλλει τὸ βλέμμα. Γέρον κεκυρωτός, ὅλως ἀγγλικὸν ἐξωτερικόν, ὑπεδέξατο ἡμᾶς ἐν τῇ ἀπλοῇ ἐπαύλει του καὶ ὠδήγησεν εἰς τινὰ τοποθεσίαν, ἀφ' ἧς ἀμφοτέραι αἱ θάλασσαι καθορῶνται καὶ τὸ πανόραμα τοῦ Πέλεου ἐπαναλαμβάνεται. Ὁ ἀνὴρ πρὸ μικροῦ εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν ἔπαυλιν, ἐφ' ἧς μεγάλοις γράμματιν ἐπιγράφεται: «Villa Psorula», καὶ ἠνάγκασεν ἡμᾶς φιλοξένως νὰ εἰσέλθωμεν. Ἡ Κυρία, Ἑλληνὶς Δευκαδία, κατετίθει τὰ δωμάτια ἐπὶ τῶν τοίχων ἦσαν ἀνηρτημένα εἰκόνες γάλλων στρατηγῶν τοῦ ἱταλικοῦ πολέμου τοῦ 1859 καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Καβούρ, λίαν φωτεινὰ χρώματα δὲ διέκρινον ἄλλην εἰκόνα, τὴν τοῦ λόρδ ἀρμοστοῦ Φρ. Ἀδαμ, ἔχοντος ὑπέρυθρον πρόσωπον καὶ πολλὰ παράσημα ἐπὶ τοῦ γενναίου στήθους. Ὁ Φωρούλας ἔχει ἐν ταῖς ὑπορείαις καὶ δευτέραν ἔπαυλιν, ἐν ἧς τοῦ θέρους διατρίβει ὁ αὐστριακὸς πρόξενος, καὶ ὠραίαν οἰκίαν ἐν Γαρίτση, ἐπίσης ἐρυθρὰν ὡς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀδαμ. . . Οὐχὶ αἰσθηματικὴ γενναίότης, ἀλλὰ ἡ δούφονος πατριωτικὴ ἀπαίτησις τοῦ Ἰονίου κοινοβουλίου τῆς 5 ὁκτωβρίου 1863 καὶ ὁ φόβος τῆς κατακρίσεως τῆς Εὐρώπης ἠνάγκασαν τὴν Ἀγγλίαν νὰ παραδόσῃ τῇ Ἑλλάδι τὰς κλεῖς (;) τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ ἔπραττε τοῦτο, ἐάν προησθάνετο τὴν ἐγγίζουσαν ἐκρηγνῆν τῆς τύχης ἐν Ἀνατολῇ; Ὁποῖος ἀμέτρως σπουδαῖος καὶ δαυρὸς σταθμὸς δὲν ἤθελεν εἶναι σήμερον ἡ Κέρκυρα ἐν τῇ κατοχῇ μεγάλης δυνάμεως, οἷα ἡ Ἀγγλία; Τινὴν περιποιεῖ τοῖς Ἰονίοις, ὅτι τὰς χύτρας τῶν ἀγγλικῶν κρατῶν ἀντήλλαξαν διὰ τοῦ σπαρτιατικοῦ ζώμου τῆς Ἑλλάδος. «Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος». Ἀλλὰ δὲ ἡ ἱστορία τῆς Ἑπτανήσου ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν εἶναι τιμὴ σελὶς ἐν ταῖς χρόνικοις τῆς μεγάλης δυνάμεως, καὶ ἡ ξένη αὕτη δυναστεία ὑπῆρξεν ἡ εὐεργετικώτερα καὶ φιλελευθερωτικώτερη πιασὼν, ὡς ἑλληνικὴ χώρα ἀπὸ τοῦ Παύλου Αἰμιλίου ὑπέστη. Ὁ τίτλος λόρδ Μ. Ἀρμοστοῦ ἐν Κερκύρᾳ ἤχει μοι ἐπιζηλωτότερον ἢ ἀντιβασιλέως ἐν Ἰνδίας. ἔφερον αὐτὸν οἱ ἐξῆς ἄνδρες: ὁ σκληρὸς καὶ ἐπιμόνος Μαίτλανδ μέχρι τοῦ 1824· ὁ σίρ Φρ. Ἀδαμ (1824—1832) ὁ οἰκοδομήσας τὴν Β. ἔπαυλιν καὶ ἐν Βενίτσαις τὸ ὑδραγωγεῖον· ὁ φιλελεύθερος Νούγεντ μέχρι τοῦ 1835· ὁ σίρ Χόδερτ Δούγλας μέχρι τοῦ 1841· ὁ Μεκένζι μέχρι τοῦ 1843· ὁ Σήττον μέχρι 1849· ὁ Ἐρ. Οὐάρντ μέχρι τοῦ 1855· ὁ Ι. Γιούγκ μέχρι τοῦ 1859· ὁ Γλάδστον ἐν τῷ μεταξὺ ἔκτατος, καὶ τέλος ὁ σίρ Ἐρ. Στόρξ (1859—1864). Εἶναι λυπηρὸν ὅτι αἱ εὐεργεσίαι τῆς προστασίας

ἐπαχέθησαν διὰ τινῶν πράξεων, αἵτινες πικρότερα συναισθήματα ἐγκατέλειπον παρὰ τοῖς Ἰονίοις· ἐννοῶ τὸ ὑπὸ τοῦ Μαίτλανδ ἐγκαινισθὲν Σύνταγμα, τὴν παράδοσιν τῆς Πάργας τῷ Ἀλῆ-πασχ, τὴν κατὰθλιψιν τοῦ Ἰονίου πατριωτισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, τὴν οὐδετερότητα κατὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἀγγλῶν, τὴν κατεδάφισιν τῶν Ἰονίων ἀναλώμασιν ἀνεγερθέντων φρουρίων καὶ τὰς συντάξεις τῶν Ἀγγλῶν ὑπαλλήλων. «Was it necessary, that the burden of their recompense should be thrown by millionaire England upon bankrupt Greece?» Οὕτως ἐρωτᾷ ὁ Κίρκβαλλ, καὶ ὁ αὐτὸς ἄγγλος συγγραφεὺς ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ κυβερνήσις ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῶν Ἰονίων ἐτι πλείονα ἢ ὅσα ἔπραξεν. Ἐν Ἀθήναις, λέγει, πόλοι νεωτάτη, τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα εἶναι κάλλιον διεσπασμένον, ἢ ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις, ὡς ἡ Ἀγγλία ἐπὶ 50 ἔτη ἐκυβέρνησε. Περὶ τούτου ὅμως δὲν δύναμαι νὰ κρίνω.

Τῆς Κερκύρας ἀπήλθομεν τῇ 5 μαΐου (ἄπρ. 23, ε. π.), ἐορτῇ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου, ἀφοῦ ἐξήγειραν ἡμᾶς κηνοβολισμοὶ εἰς τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ δμῶνμου τοῦ δρακοντοφόρου ἀγίου. Ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐπαρχίας Ὀρους καὶ τῶν βορείων τῆς νήσου μερῶν ἠθέλωμεν νὰ συμπαραλάβωμεν ἀποχωρίζομενοι, ὁ δὲ κ. Ρωμανὸς εὐηρεστήθη νὰ μᾶς συνοδεύσῃ ἐκεῖσε. Ἐλθόμεν τὴν πρὸς τὴν Παλαιοκαστρίτσαν ἄγουσαν μέχρι τῆς οἰκίας Dottori, (εἰς τοὺς ἱετροὺς), ὅπου ποτὲ εἶχε σχεδιασθῇ ἡ συνωμοσία τῶν ἀδελφῶν Βαντιέρ. Ὁ πρωτὸς οὐρανὸς τοῦ Ἰονίου ἦν καθαρὸς, κυανοῦς, οὕτω διαφανὴς, ὥστε ἀρχαῖος πεπειραμένος ὀφθαλμὸς ὅλ' ἠδύνατο νὰ διέτῃ ἐκεῖ ἐπάνω τοὺς ἀρχαίους θεοὺς, τοῦλάχιστον τόσον εὐκρινῶς ὅσον ὑπὸ τὸ πικραπέτασμα ἐν τῷ Ὄρῳ καὶ τῇ Ἰφιγενείᾳ τοῦ Γλόυκ. Μόνος ὁ Ποσειδῶν ἔλειπε, διότι, ὡς πιστεύω, ἕνεκα τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἀγ. Γεωργίου «Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας». Αἱ ἐλαίαι, αἱ παλαιαὶ σεβασταὶ φίλαι, ἀπεχωρήτιζον ἡμᾶς ἐκ τῶν ὁρέων καὶ τῶν κοιλάδων. Οὐδέποτε θὰ γίνωμεν ἐπιλήσμονες ὑμῶν, ἱερὰ καρυφαί τῶν ἐλαίων· οὐδέποτε, ἐλευσίνια μυστήρια τῆς ἱερότητος καὶ ἰσχύος τῶν δασῶν! Ἐνώπιον ἡμῶν ὑφῆτο τὸ ὄρος τοῦ Παντελεήμονος, διακλάδωσις τοῦ Παντοκράτορος· ἐσταθμεύσαμεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, ἐν Σκηπερῷ, ἀξιολόγῳ κόμῃ ὑπὸ λευκοφαίους βράχους. Ὁ λαὸς ἐνταῦθα πάλιν ἤγετο φαεινὴν ἐορτήν—τετάρτη αὕτη κατὰ σειράν. Γυναῖκες καὶ ἄνδρες, ἀπαντῶντες πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἡμῶν, ἐκάλουντο νοητοὶ πρὸ τῶν πυλώνων, πᾶσαι αἱ γυναῖκες ἔφερον τὴν μέγαν (κεφαλόδεσμον) τὴν κόμην ἐρυθρὰς ταῖναις συμπεπλεγμένην καὶ κεκρόφαλον ἐκ λευκοῦ πέπλου· τὸ βραχὺ ἐσωκάρδιον, ἐφ' οὗ τὰ στήθη ἐλευθερὰ ἀνεπαύοντο, χιονολευκὸ πέπλω κεκαλυμμένα, καὶ τὸ ὑπομέλαν ἐνδυμα μετὰ τῶν ἐρυθρῶν κρασπέ-

δων μοι ἀνέμνησαν τὰς ἐνδυμασίας τῆς Σόρας καὶ Ποντεκόρβας, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι ἐνταῦθα πάντα εἰσὶ φανταστικώτερα. Ἡ ἐνδυμασία φαίνεται οὕσα ἀλβανική (;) ὅποια βεβαίως εἰσὶ καὶ τὰ ἀγκυλωτὰ πέδιλα μετὰ τῶν ἐρυθρῶν θυσάνων. Ὁ ἐνταῦθα ὀρεινὸς λαὸς — ὠραίον καὶ εὐρωστότατοι ἄνδρες — ζῇ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἄρτου ἀραιοσιτίου, ὅστις εἶναι βαρὺς καὶ σκληρὸς· εὐρομεν ὁμῶς ἐν Σαρηπέρῃ καλὸν σίτινον ἄρτον ἐκ τῆς πλησίον Κορακιάνας, ἀφ' ἧς κατὰγονται οἱ ἄριστοι ἀρτοποιοὶ τῆς Κερκύρας. Πολλὰ τῶν πέριξ κωμῶν, Δουκᾶδες, Δικαπᾶδες, Γαρδελάδες, ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ οἰκογενειῶν. Οἱ Δουκᾶδες ἀπὸ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ Δοῦκας· καὶ πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς κόμης καλοῦνται οὕτω. Διάσης εἶναι ὁ ἀλβανὸς τῆς Ἡπείρου· Διάδες λοιπὸν μικρυροῦσιν ἡπειρωτικὴν μετανάστασιν. Θαυμαστικὴ σκηνογραφία τῆς παραδεισίου ταύτης γῆς καὶ θαλάσσης παρουσιάζονται τῷ ἀνερχομένῳ ἐπὶ τοῦ Παντελεήμονος τὴν ἀμαξίαν ὁδὸν, μετὰ βράχων καὶ δασῶν ἐλκιδῶν. Τὰ νῶτα τοῦ ὄρους εἰσὶ τὸ τέρμα τῆς νήσου. Ὅτι ὅπισθεν αὐτοῦ κρύπτεται ἔτι μία μεγάλη ἀκτὴ, νέα μαγικὴ χώρα, ξένη καὶ ἀποκεχωρισμένη τῆς λοιπῆς Κερκύρας, δὲν τὸ φαντάζεται ὁ εὐρισκόμενος ἐν ταῖς ὑπωρεῖαις τοῦ βουνοῦ· ὅτε ὁμῶς ἀφικόμεθα εἰς τὴν διάβασιν τοῦ Παντελεήμονος, ἀνεκράξαμεν ὑπὸ τῆς ἀπροσδοκήτου χαρᾶς. Ἐνταῦθα ἡσθάνθημεν ἀκριβῶς ὅτι ἄλλοτε στάς ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Κορσικῆς ἐκείνου, ἀφ' οὗ σκοποῦνται αἱ ἀπώταται θάλασσαι καὶ ἡ Σαρδηνία. Ὁ πόσις ἰσχυρὰ θὰ ἦτο ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἡσθάνθη ἡ ψυχὴ τοῦ Βάσκο Νούνεζ de Balba ὅτε ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τοῦ Darien αἰφνης κατείδε τὰς ἀκτὰς τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὁκεανοῦ. Τούτου ἀνεμνήσθημεν ἐνταῦθα, διότι ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ὁ Νούνεζ μοι ἐνετυπώθη ὡς ἡ προσφιλέστερα σελὶς τῆς ἱστορίας τῶν Conquistadores.

Καθήμενοι ἐπὶ ξηρῶν βράχων, παρὰ παλαιὸν ὑπόφαιον ναῦδριον, ἐστρέψαμεν τὰ βλέμματα πρὸς τὴν κάτωθεν ἡμῶν ἀπαστρέπτουσαν πολυχρῶμον εἰκόνα, εἰς τὴν θάλασσαν ἀπολήγουσαν· πρὸς λόφους ὑψομένους, οὓς στεφανοῦσι κῶμαι, πυκνοὺς ἐλαιῶνας, ἀνεμομύλους, πραινιζούσας ἡδέας πεδιάδας, ἐφ' ὧν διασταυροῦνται ὁδοὶ λευκάζουσαι, μυστηριώδεις ἀκτὰς καὶ ἥρεμα παραλίων κράσπεδα, ἀπωτέρω δὲ τὴν ἀχανὴ θάλασσαν. Ἐν αὐτῇ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου, καὶ ὁμῶς ἱκανῶς μακρὰν, ὅπως δὴ τῇ φαντασίᾳ μου ἔκτασιν, ἀναπαύονται τέσσαρες νῆσοι, ἀπαστρέπτουσαι ὡς χρυσόλιθοι ἐκ τῆς πορφύρας αἰγλῆς τῆς θαλάσσης· φαντασιώδεις παραστάσεις, οἷα αἱ τοῦ μυθικοῦ κόσμου. Ποῖα ὄντα κατοικοῦσιν αὐτάς; Ἐχουσι τὴν φύσιν τοῦ Ἀριελ; Τί αἰσθάνονται; Τί πράττουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρημικῆς ταύτης τῶν κυμάτων μαρμαρυγῆς; Δεξιόθεν ὑφῴνται ἐπὶ τῆς θαλάσσης σοβαρὰ καὶ γιγαντιαῖα τὰ ἀκροκεραύ-

νια ὄρη τῆς Ἡπείρου. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι τόσῳ ὠραία καὶ τόσῳ λεπτή, ὥστε φοβεῖται τις μὴ τὴν ἔδη ἀνυπομένειν ὑπὸ τὰ βλέμματα, ὡς ἡ φαντασιοκοπία τοῦ Προσπερου, ἥτις, ὡς κενὸν Ἰνδαλμα, διαλύεται. Ἐνετυπώθη βαθέως ἐν τῇ μνήμῃ μου ἦτο ὁ ἀποχαιρετισμὸς τῆς Ἑλλάδος· θέλω τὴν ἀνακαλέσθαι εἰς τὴν ὑπαρξίν, ὅταν ἡ ἄμορφος ὁμίχλη τοῦ βορρᾶ με περιβάλλῃ. Αἱ μυστηριώδεις νῆσοι ἐκεῖ — πόσῳ κρῖμα ὅτι φέρουσιν ὀνόματα — ἔπρεπε νὰ μένωσιν ἀείποτε ἀνώνυμοι· εἰσὶ τὰ Τετρανήσια τῶν ἀρχαίων, ἃ ὁ Φώτιος Ὁθωνίους νήσους καλεῖ (ἥδη ἡ γοητεία αὐτῶν διατεράχθη διὰ τῆς λογικῆς ταύτης παρατηρήσεως) Σαμοθράκη, Διάπουλο, Ὁθωνοὶ καὶ Εἰζικουτα καλοῦνται σήμερον. Ἐξ αὐτῶν οἰκοῦνται οἱ Ὁθωνοὶ, οὐχὶ ὑπὸ ἀερίων πνευμάτων τοῦ Ἀριελ, ἀλλ' ὑπὸ πτωχῶν ἀλιέων, περὶ ὑπάρξεως σκληρῶς ἀγωνιζομένων. Καθὼς τὴν ὁμηρικὴν Σχερίαν, οὕτω καὶ τὴν νῆσον τῆς Καλυψοῦς ἐζήτητάν τινες ἐν τοῖς ὕδασι τούτοις, νομίσαντες ὅτι εὕρον αὐτὴν ἐν Ὁθωνοῖς· ὅλως παραλόγως, διότι ὁ Ὀδυσσεὺς δέκα καὶ ἑπτὰ ὅλως ἡμέρας ἐχρειάσθη, ὅπως πλεύσῃ ἀπὸ τῆς νήσου τῆς Καλυψοῦς εἰς τὴν τῶν Φαιάκων. Ὁ Προκόπιος ὀνομάζει αὐτὴν οὕτω. Μετὰ τῆς βραχύνου τῆς νήσου καὶ τοῦ Διαπούλου ἐξέχει λευκὸς σκόπελος, μακρόθεν ἀκριβῶς ὡς ἰστίον φαινόμενος· τοιοῦτον πράγματι ἐξέλαθεν αὐτὸν ὁ ἀδελφός μου· οὗτος εἶναι ὁ μυθώδης σκόπελος, ὁ νομιζόμενος ἀπολελιθωμένη ναὺς τῶν Φαιάκων. Ὁ Προκόπιος ἀφηγεῖται ὅτι ἐν Κασσιώπῃ, σωζομένη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, εἶδε μαρμαρίνον πλοῖον, ὅπερ ἐλέγετο ἀπολελιθωμένη ναὺς τῶν Φαιάκων· αὐτὸς ὁμῶς ἔσχε τὴν φρόνησιν νὰ τὸ ὀρίσῃ ὡς ἱερὰν νῆα τοῦ Διός.

Τὴν ὁδὸν κατήρχοντο πλήθος λευκοπέπων κορασίων, ἔλαυνόντων ποίμνια προβάτων εἰς Καστελλάνους. Ἐσχόμεν αὐτὰ συνοδοιπόρους· πτωχὰ παιδία καὶ κοράσια εἶποντο ἡμῖν, ἄλλα δὲ μετ' οὐ πολὺ συνήχθησαν περὶ ἡμᾶς, ὅπως λάβωσι μικρόν τι δῶρον· τὰ συμπλέγματα αὐτῶν ἐν τῇ φανταστικῇ τῶν ἐνδυμασίᾳ παρίστων θαυμασιωτάτην εἰκόνα ἐπὶ τῆς ἀγρίας ἄκρας τῶν βράχων τοῦ ὄρους. Τὰ κοράσια ἤλασαν τὰ ποίμνια ἔτι μακρότερον καὶ ταχέως ἀπωλέσαμεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς εὐρείας ὁδοῦ, ὅπισθεν τῶν προτεταμένων βράχων. Δύο ὁδοὶ ἄγουσι κάτω πρὸς τοὺς Καστελλάνους, Βαλανιὸ, Ἀγρὺν, Χωρεπισκόπους, Σπάγους (εἰς τοὺς πάγους)· ἡ μία ἄγει καὶ εἰς Περουλάδες, ἡ ἑτέρα εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Ὁρους κωμόπολιν, Κερουσιάδες. Ἐκεῖθεν ἀφικνεῖται τις μέχρι τοῦ λιμενίσκου Σιδάρι.

Βλέμμα πόθου ἐρίψαμεν ἐπὶ τῶν κωμῶν τούτων, κειμένων ἐπὶ τῶν ἡλιοφειγῶν λόφων ὑπὸ μέλανα συμπλέγματα δένδρων, εὐκρινῶς δρατῶν, πασῶν ἡρέμων ὡς ἐν ὀνείρῳ καὶ τὴν φαντασίαν σαγηνευσῶν πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἐκεῖ ὑποκρυπτομένων εἰδυλλίων. Τῇ ἀληθείᾳ, μόνον διὰ τῆς

βίας ἀπεχωρίσθημεν ἀπὸ τῆς θεᾶς τῶν παραδόξων ἐκείνων παραλίων, καὶ μετὰ πόνου παρητήσαμεν τὴν περιπλάνησιν ἐπὶ τῶν ἐγκαταλειμμένων ἀκτῶν. Τὸ ἀτμόπλοιο τοῦ Λοῦδ, ὅπερ θὰ μεταφέρῃ ἡμᾶς εἰς Βρεντέσιον, ἐλλιμενίζεται ἤδη ἐν Κερκύρᾳ. Ἀλλὰ, καὶ τί ἄλλο ὑπάρχει ἐκεῖ ἀπωτέρω; Εἰκὼν διαδέχεται εἰκόνα, ὄνειρον διαδέχεται ὄνειρον! Τοιαύτη τυγχάνει καὶ ἡ τοῦ ἡμετέρου βίου περιπλάνησις.

Ἐπεβιβάσθημεν τοῦ ἀτμοπλοίου *Δελφίνος*, καὶ παρὰ τὸ Βουθρωτὸν, μετὰ τοῦ ἀκρωτηρίου Σκάλα καὶ τῆς Κασσιώπης, ἀνήχθημεν εἰς τὸ εὐρὺ πέλαγος.

Provehimur pelago vicina Ceraunia juxta:
Unde iter Italian, cursusque brevissimus undis.

ΕΚ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΣΤΡΑΤΑΡΧΑΙ

Οὐδὲν ἔθνος δύναται νὰ ἐπιδείξῃ ἄνδρας ἀρχίσαντας ἀπὸ τῶν ἀπλῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ καὶ προαχθέντας μέχρι τῶν ἀνωτάτων στρατιωτικῶν θέσεων, ὅσους ἡ Γαλλία· τὸ φαινόμενον τοῦτο συμβαίνει ἐνταῦθα ἀδιακόπως ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐπαναστάσεως. Τὸ ἀνοικτὸν τῇ ἱκανότητι στάδιον πολλάκις λαμπρῶς ἐτιμήθη ἐκεῖ. Ὁ Χῶς, ὁ Οὐμβέρτος, ὁ Πισεργὺ ἤρχισαν τὸ στάδιον τῶν ὡς ἀπλοῦ στρατιῶται. Ὁ Χῶς, ὑπηρετῶν ἐν τῷ βασιλικῷ στρατῷ, ἐκέντα ἐνδύματα, καὶ διὰ τοῦ τιμήματος τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἠγόραζε βιβλία περὶ τῆς πολεμικῆς ἐπιστήμης. Ὁ Οὐμβέρτος ἦτο ἀνάγωγος νέος ὢν. Τῷ δεκάτῳ ἔκτω ἔτει τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τοῦ πατρικοῦ οἴκου, καὶ ἐναλλάξ ἐχηρμάτισεν ὑπηρετῆς ἐμπόρου εἰς Νανσύ, ἐργάτης εἰς Λυὼν καὶ μεταπράτης δερμάτων κονίλων. Τὸ 1792 ἔλαθεν ὑπηρεσίαν ὡς ἐθελοντῆς, καὶ μετὰ ἐν ἔτος ἔγεινεν ὑποστράτηγος. Ὁ Κλέβερ, ὁ Αεφῆρ, ὁ Βικτώρ, ὁ Δερλὸν, ὁ Μυράτ, ὁ Βεσσιέρ καὶ ὁ Νέϋ ἦσαν κατ' ἀρχὰς ἀπλοῦ στρατιῶται. Ὁ Σαῖν-Σύρ, υἱὸς βυρσοδέψου εἰς Τουλ, ἐχηρμάτισε κατὰ πρῶτον ὑποκριτῆς, ἀλλ' ὕστερον ἐνεγράφη εἰς τὸ ἐλαφρὸν ἱππικόν, καὶ ἔγεινε λοχαγὸς τὸ αὐτὸ ἔτος. Ὁ Βικτώρ, δούξ τοῦ Βελλυνῶ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πυροβολικὸν τὸ 1781· ἀπεβλήθη τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τὰ τελευταῖα πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως συμβάντα, ἀλλ' ἄμα ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος ἐνεγράφη ἐκ νέου, καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας ἔλαθε διὰ τῆς τόλμης καὶ τῆς ἱκανότητός του τὸν βαθμὸν ταγματάρχου. Ὁ Μυράτ, «ὁ εὐεὶδὴς ξιφομάχος», ἦτο υἱὸς ξενοδόχου χωρίου τινὸς τοῦ Περιγὸρδ, ὅπου ἐπεμελεῖτο τοὺς ἵππους. Κατετάχθη δὲ τὸ πρῶτον εἰς τάγμα ἱππέων, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀπεβλήθη διὰ τὴν ἀπειθείαν του· ἀλλ' ἐγγράφη ἐκ νέου ταχέως ἀπέκτησε τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου. Ὁ Νέϋ, κατὰ τὸ δέκατον ὄγδον ἔτος, κατετάχθη εἰς τοὺς Οὐσσάρους καὶ προεβιβάσθη βαθμὸν. Ἐπροστατεύετο δὲ ὑπὸ τοῦ Κλέβερ, ὅστις ταχέως ἀνακαλύψας τὴν ἱκανότητά του ἔδωκεν αὐτῷ τὸ ἐπώνυμον

Ἀκαμάτου. Ἀφ' ἑτέρου ὁμῶς ὁ Σουλτ ὑπηρετήσεν ἐξ ἑτῆ πρὶν λάβῃ τὸν βαθμὸν τοῦ δεκανέως· οὐδὲν ἦττον ταχέως προεβιβάσθη σχετικῶς πρὸς τὸν Μασσέναν, ὅστις δεκατέσσαρα ἔτη ὑπηρετήσεν ἵνα γείνῃ δεκανεὺς· μετὰ ταῦτα ὁμῶς διήλθε βαθμὸν ὅλους τοὺς βαθμοὺς μέχρι τοῦ στρατάρχου, ἀλλ' ἔλεγε πάντοτε ὅτι περισσότερον ἐκοπίασεν ὅπως γείνῃ δεκανεὺς ἢ ὅπως λάβῃ τοὺς λοιποὺς βαθμοὺς. Τοιοῦτοι προβιβάσμοι ἐξακολουθοῦσιν ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ μέχρι τοῦ νῦν. Ὁ Σαγγαρνιὲ κατετάχθη εἰς τὸ τάγμα τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως ἐν ἔτει 1815 ὡς στρατιώτης. Ὁ στρατάρχης Βυζὼ μόνον μετὰ τετραετίαν ἔγεινεν ἀξιωματικὸς, ὁ δὲ στρατάρχης Ρανδὸν, ὁ μετὰ ταῦτα ὑπουργός, ἤρχισε τὸ στάδιον αὐτοῦ ὡς τυμπανιστῆς, καὶ παρίσταται ἐν τῇ εἰς Βερσαλλίας εἰκόνι αὐτοῦ ἔχον τὴν χεῖρα ἐπὶ τυμπάνου, ζωγραφηθεὶς οὕτω κατ' ἰδίαν αἴτησιν. Τοιαῦτα παραδείγματα ἐμπνέουσιν ἐνθουσιασμὸν εἰς τοὺς Γάλλους στρατιώτας, διότι ἕκαστος αὐτῶν αἰσθάνεται ὅτι δύναται νὰ ἀποκτήσῃ τὰς ὑπερτάτας τιμὰς.

ADIEU (ΥΓΙΑΙΝΕ, ΧΑΙΡΕ !)

Τὸ ἐπιφώνημα τοῦτο τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ εἶναι ἐξ ἐκείνων, ἅτινα ὑπηγόρευεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτὴ ἡ καρδία. Σὲ ἀφίνω δηλαδὴ, δὲν θὰ εἶμαι πλέον παρὼν διὰ νὰ συμμετέχω εἰς τὰς χαρὰς καὶ εἰς τὰς λύπας σου, δια νὰ ἐπαγορνῶ ἐπὶ σοῦ, καὶ διὰ τοῦτο καθ' ὅλον τοῦτον τὸν χρόνον, καθ' ὃν μέλλω νὰ εἶμαι ἀπών, σὲ συνιστῶ εἰς τὸν Θεόν. Αὐτὸς ἄς σέ σκέπῃ καὶ σώζῃ ὑπὲρ ἐκείνων, ὅσοι σὲ ἀγαπῶσιν. Ἀλλὰ τὸ adieu τοῦτο (ἥτοι κατὰ λέξιν: εἰς τὸν Θεόν!) σημαίνει καί: πρέπει νὰ χωρισθῶμεν· θὰ ἀγαπώμεθα πάντοτε, καὶ ἴσως δὲν θὰ ἐπανιδώμεν πλέον ἀλλήλους. Ὁθεν καὶ ἡ λέξις αὕτη, εἰ καὶ καλὴ καὶ παρηγορητήριος, εἶναι ὁμῶς πάντοτε καὶ θλιβερά.

«Υγίαίνε (adieu!), λέγει ὁ Λαμαρτίνος, λέξις, τὴν ὁποῖαν ὑγραίνει καταπίπτον ἐπὶ τοῦ χεῖλους ἐν δάκρυ, λέξις ἥτις ἀποπερατοῖ τὴν χαρὰν καὶ κόπτει τὴν ἀγάπην, λέξις, δι' ἧς ἡ ἀναχώρησις μᾶς ἀποκόπτει τὴν ἡδονὴν, λέξις, τὴν ὁποῖαν θὰ ἐξαλείψῃ μίαν ἡμέραν ἢ αἰωνιότητος! Υγίαίνε! . . . πολλάκις τοῦ βίου μου σὲ εἶπα, ἀφίνων προσφιλέστατά μοι ὄντα, χωρὶς νὰ ἐννοήσω πόσῃ θλίψιν καὶ υποστάθμην ἐμπεριέχεις, ὅταν ὁ μὲν ἄνθρωπος λέγῃ: Ἐπιστροφή! ὁ δὲ Θεὸς λέγῃ: Ποτέ!»

Ἀέγουσι καθ' ἐκάστην κοινῶς, καὶ γράφουσιν εἰς τὰ μυθιστορήματα καὶ τὰ δράματα: *Υγίαίνε, ἢ μάλλον καλὴν ἀντάμωσιν* (adieu, ou plutôt . . . au revoir). Τῆς λέξεως *υγίαίνε* φαίνεται ὅτι γίνεται χρῆσις ἰδίως διὰ τὰς μακρὰς ἀπουσίας, ἢ διὰ τὸν αἰώνιον χωρισμόν. Ἀλλὰ διὰ τί; Διατί νὰ μὴ εἴπῃ τις *υγίαίνε* καὶ τὸ ἐσπέρας πρὸς ἐκείνους, τοὺς ὁποῖους μέλλει νὰ ἐπανιδῇ αὐ-

πικῆς φρουρᾶς καὶ τῶν μεταλλουργῶν τῶν πέ-
ριξ μεταλλείων. Ἐν τοῖς ἐργαταῖς δ' εὐρίσκοντο
καὶ δύο ἢ τρεῖς γέροντες, σχεδὸν ἑκατοντούτιδες,
συνεργασθέντες τῷ Στέφενσων ἐν τοῖς μεταλλεί-
οις, καὶ οἵτινες ὑπερφηφείας ἀκράτῃ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ὑγροὺς ἔχοντες δὲν ἔπαυον διηγούμενοι ἀ-
νέκδοτα περὶ τοῦ ἐνδόξου συνεργάτου τῶν. Τὴν
ἐσπέραν. μετὰ μέγα δαίπνον καὶ δημοσίαν πα-
νήγυριν, ἣν ἐπηκολούθησε μεγαλοπρεπὲς πυροτέ-
χνημα, ὁ δὲ μαργος τῆς Newcastle ἐφύτρεσε δρυῖν,
«προωρισμένην», εἶπε, «ὑπὸ τὴν σκιάν της νὰ
σκαπᾷ τοὺς ἐλευσομένους πρὸς ἐορτὴν τῆς δια-
κοσμητικῆς τοῦ μεγάλου συμπατριώτου ἡμῶν».
Ἐν Chesterfield, ἔνθα ὁ Στέφενσων ἀπέθανε, μετὰ
ἐξηκονταετῆς μόχθους, ἐπίσης σοφὰ ὑπῆρξεν ἡ
ἐορτή. Πληθὺς ἄπειρος μετέβη εἰς χαιρετισμὸν
τοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Τριάδος κειμένου τά-
φου τοῦ περιωνύμου μηχανικοῦ· ὁ τάφος δὲν ἐ-
φάνετο πλέον ὑπὸ τὸν ἄπειρον ὄγκον τῶν ἐπ'
αὐτοῦ σωρευθέντων ἀνθέων. Ἐν Λονδίῳ ἐπίσης
ἡ ἑκατονταετηρὴς ἐορτάσθη δι' ἐκθέσεως τοῦ ὁ-
λικού τῶν σιδηροδρόμων καὶ δι' ἐορτῆς λαμπρᾶς
ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ παλατίῳ. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκτὸς
τῆς Ἀγγλίας ἐσπευσαν νὰ τιμῇσωσι τὴν μνήμην
τοῦ ἀληθῶς μεγάλου ἀνδρός. Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ
σιδηροδρόμου τῆς Ρώμης, ἐνώπιον τοῦ πρέσβους
τῆς Ἀγγλίας καὶ πληθύς ἀνωτάτων δημοσίων
ὑπαλλήλων, ἀπεκαλύφθη πλάξ, ἐν ᾗ ἐχαράχθη
ἐπιγραφή, ἀναμνησκουσα τὴν ὑπᾶντων τῶν ἀνα-
καλύψεων τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος. Ἀπὸ Βιέννης
παμπληθῆ τηλεγραφήματα συγχαρητήρια ἐστά-
λιν εἰς Νουκαίεστλ. Ἐπὶ τέλει ὁ τύπος πασῶν
τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν μακρὰ εἰς τὴν μνή-
μην τοῦ Στέφενσων ἔγραψεν ἄσθρα. Ἐν τούτων,
τὸ τοῦ Boersen Courier τοῦ Βερολίνου περαιοῦ-
ται διὰ τῆς ἐπομένης βαθύνους κρίσεως: «Ὁ
Στέφενσων ὑπὲρ τοῦ πολιτισμοῦ εἰργάσθη πλέον
ἢ ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Ναπολέων ἢ ὁ Βίσμαρκ. Ὁ
Στέφενσων ἐδώρησεν τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει δῶρον,
οὗ οἱ λαοὶ πάντες δύνανται νὰ ἐπωφελῶνται».
Ἡ κρίσις αὕτη εἶνε ἀληθὴς τε καὶ ἀειθαλὴς στέ-
φανος εἰς τὴν μνήμην ὄντως μεγάλου ἀνδρός, διὰ
τῆς ἐφευρέσεώς του παρασχόντος εἰς τὴν ἀνάπτυ-
ξιν τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας καὶ τοῦ πλούτου
ὄργανον ἐντελέστατον καὶ σωτήριον.

Ἄπιστευτον ἄλλ' οὐχ ἥττον ἀληθὲς ἀνέ-
κδοτον ἀναφέρουσιν αἱ ἰνδικαὶ ἐφημερίδες τὸ ἑξῆς.
Ἐν Καλκούτῃ εἶχε καταδικασθῆ εἰς θάνατον κα-
κούργος, πολλὰς ἀλλεπαλλήλως διαπράξας λη-
στείας καὶ δολοφονίας. Κατὰ τὴν ῥητὴν ἡμέραν
τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταδίκης ὁ μὲν δῆμιος ἡ-
σχολεῖτο νὰ ἐνδύσῃ τὸν κατὰδικον τὴν νενομι-
σμένην στολὴν, κύριος δέ τις κομίζει αὐτῷ ἔγ-
γραφον παρὰ τοῦ κυβερνήτου, δι' οὗ εἶχεν ἄδειαν
νὰ διαλεχθῇ ἐπὶ τινα λεπτὰ πρὸς τὸν ληστήν.
Ἀποχωρήσαντος τοῦ δημίου, οἱ δύο ἄνδρες δια-
λέγονται ἐν τέταρτον τῆς ὥρας, τελευταῖον δὲ ὁ

ὁ κατὰδικος λέγει τῷ ἑτέρῳ· «Ἀκούσατε, θὰ τὸ
ποιήσω, ἐὰν ὁμώσητε ὅτι θὰ λάβωσι παρ' ὑμῶν οἱ
συγγενεῖς μου 1,000 λίρας». — «Τὸ ὁμῶν ἐπὶ
τῆς ἱερᾶς Γραφῆς», ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος. Κατόπιν
ὁ κατὰδικος δεθεὶς τὰς χεῖρας καὶ ἀπαχθεὶς ἐπὶ
τῷ ἱκρίῳμα, ποιούμενος χρῆσιν οὐπὲρ ἕκαστος κα-
τὰδικος ἔχει δικαίωμα νὰ ἀποτείνῃ τὸν λόγον
τοῖς θεαταῖς, εἶπε στεντορεῖα τῇ φωνῇ· «Ἀκού-
σατε πάντες οἱ βλέποντές με· Τὴν ἀρίστην σοκο-
λάταν πωλοῦσιν ἐν Πικαδιλῷ τοῦ Λονδίνου οἱ κύ-
ριοι Βίλιαμσον Κέννεδυ καὶ συντροφία». Τοιαῦτα
ἄλλόκοτα οὐδ' ἐξ Ἀμερικῆς τέως ἀνηγγέλησαν.

Παρά πᾶσαν τὴν ἐξωτερικὴν λαμπρότητα
καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν Παρισίων, ὑπάρχει ἐν τῇ
μεγαλοπόλει ἐκείνῃ καὶ φρικαλέα ἐλεεινότης. Κατὰ
τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1881 μόνη ἡ πρωτεύ-
ουσα ἔχει νὰ φροντίσῃ περὶ 354,812 πτωχῶν
πτωχῶν, ἐν οἷς 28,000 παιδίων ἢ παντᾶπασι
ὀρφανῶν ἢ τέλει ἐγκαταλειμμένων ὑπὸ τῶν
γονέων. Ἐκ τῶν ἄλλων λαμβάνουσι δημοσίαν ὑ-
ποστήριξιν 201,100 ἐν τοῖς ἐαυτῶν καταλύμα-
σι, 125,712 ἐν νοσοκομείοις ἢ ἄλλοις ἰδρύμασι
φιλανθρωπικοῖς. Ἀπερίγραπτος ὀλιγόρησις, ἐξου-
τελισμὸς, θρηωδία καὶ κακοήθεια ἐπικρατεῖ ἐν
ταῖς λεγομέναις cités, ἥτοι ἐν ταῖς συνοικίαις τῶν
ἐργατῶν. Ὁ Ναπολέων Γ' μετοικοδομήσας τὴν
πρωτεύουσιν ἀπέκλεισεν αὐτῆς τὴν πτωχείαν·
αὕτη ὅμως ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Βελβίλ ἐπι-
τρέχει διὰ τῶν ὀρθαλμῶν τὴν νέαν Σύδωριν ἀπει-
λητικῶς, παρσκευασμένη οὖσα πάντοτε νὰ ἐπα-
ναλάβῃ τὰς σκηνὰς τοῦ 1871. Ε.Ε. ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΥΠΕΙΝΗ

Τὰ ἀεριοῦχα ποτά.

Ἡ χρῆσις τῶν ἀεριοῦχων ὑδάτων (eaux ga-
zeuses), οἷον τὸ ὑδὼρ σέλις, κ. ἄ., ἤρξατο ἀπὸ
τινος ἱκανῶς καὶ παρ' ἡμῶν διαδιδομένη διὰ τοῦτο
ὀλίγαι λέξεις ἐπ' αὐτῶν δὲν θὰ θεωρηθῶσιν ἰσως
περιτταί. Ἀληθὲς εἶνε ὅτι τὰ ὑδάτα ταῦτα λαμ-
βανόμενα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος συντε-
λοῦσιν εἰς τὴν πέψιν, χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσι βλάβην
τινὰ εἰς τὸν στομάχον; Μάλιστα, ἐπὶ τῷ ὄρφ
ὅμως τοῦ νὰ κάμνωμεν μετρίαν χρῆσιν αὐτῶν.
Διότι τὰ ὑδάτα ταῦτα ἐνέχουσιν ἀνθρακικὸν δξύ,
ἀέριον, ὅπερ ἀμβλύνει τὴν αἰσθητικότητα τῆς
μεμβράνης τοῦ στομάχου. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον
τὰ ἀεριοῦχα ποτά εἶνε λίαν ὠφέλιμα εἰς τοὺς
πάσχοντας ἐκ δυσπεψίας· πλὴν δὲ τούτου ἔχουσι
καὶ τὴν ιδιότητα νὰ κινῶσι τὴν ὄρεξιν. Ἀλλὰ,
μὲ τὸν καιρὸν, ἀμβλύνουσι τὴν αἰσθητικότητα
τοῦ στομάχου, καθιστώντα τὸ ὄργανον τοῦτο ἄ-
δρανές. Διὰ τοῦτο καλὸν εἶνε νὰ μὴ κάμνῃ τις
χρῆσιν διηνεκῇ τῶν ποτῶν τούτων, οὐδὲ νὰ πίνῃ
μεγάλην ποσότητα ἐξ αὐτῶν· ἄλλως ἀντὶ νὰ ὦ-
φελῇ ἐκ τῆς εὐαρέστου αὐτῶν χρήσεως, θὰ ἐμ-
πέσῃ ἀκριβῶς εἰς τὸν σκόπελον, τὸν ὁποῖον ἐζη-
τεῖ νὰ ἀποφύγῃ.